

OBRANA

Špeciáli opäť
do Afganistanu

TÉMA:
Lešť

Veteráni
v Sieni slávy

RODOVÁ ROVNOSŤ
a ozbrojené sily

Čo je
**HYBRIDNÁ
VOJA?**

ROZHOVOR
s generálporučíkom
Petrom Gajdošom

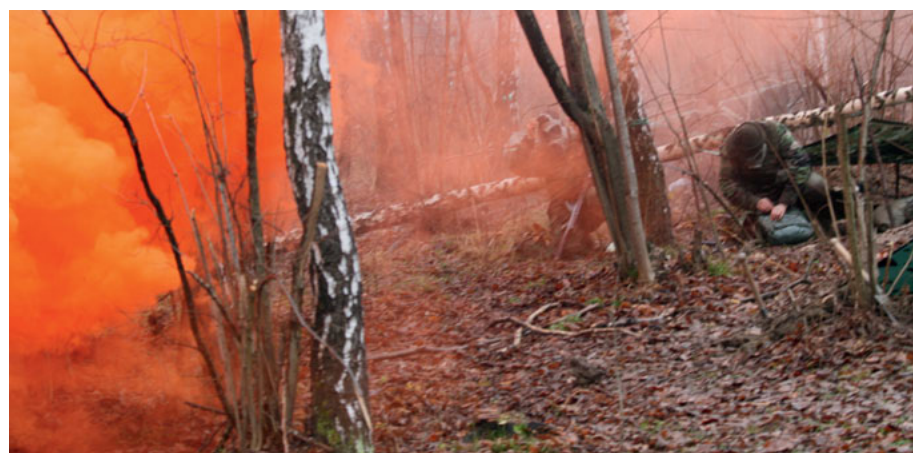
Najlepší
poddôstojník

Deväť týždňov nováčikov

Čakateľov prípravnej štátnej služby (158, z toho 22 žien), ktorí sa v martinskom prápore výcviku pripravovali od 13. októbra, čakalo 333 výcvikových hodín, 9 týždňov výcviku, 45 dní, z toho dva týždne na Lešti. Pri plnení streleckých úloh vystrieľali minimálne 171 nábojov (bez opráv), hodili jeden ručný granát RG-F1. V záverečnom cvičení v priestore posádkového cvičiska Sučany si v priebehu 30 hodín zdokonalili a prehľadli poznatky potrebné na prežitie v teréne a pripravili sa na vedenie boja. Cvičenie preverilo aj ich orientáciu v zalesnenom teréne. Plnenie úloh v horskom teréne otestovalo ich psychickú odolnosť a fyzickú zdatnosť. Ich previerkou bol aj záverečný 15-kilometrový pochod do martinských kasární so záťažou približne 20 kilogramov. Najlepším v kurze sa nakoniec stal rodák z Ružomberka vojak Michal Halas, ktorý sa po siedmich rokoch vrátil domov z Londýna.

Text a foto: Jozef Žiak

Martin Giváč
minister obrany SR

Vážení vojaci a zamestnanci rezortu obrany, dovoľte mi, aby som sa vám všetkým prihovoral na prahu nového roka. Určite by bolo ideálne, ak by som každému z vás mohol poďakovať za vašu prácu osobne, lenže z pochopiteľných dôvodov to možné nie je. Verte však, že si vážim prácu každého jedného z vás. Máme za sebou takmer tri spoločné roky a aj keď začiatky neboli ľahké, som rád, že konečne ideme správnym smerom a máme sa čím pochváliť. Modernizácia ozbrojených síl už nie je iba na papieri v rámci dlhodobých plánov, ale stala sa realitou. Ako iste viete, najvýznamnejším modernizačným projektom je nákup lietadiel Spartan. Podarilo sa nám to, čomu asi nikto neveril. Vďaka konsolidačným opatreniam a efektívnemu hospodáreniu za posledného dva pol roka sme našli spôsob, ako realizovať tento najväčší modernizačný projekt v histórii Ozbrojených síl SR. Vďaka tomu neprídeme o spôsobilosť dopravného letectva a v rámci domáceho krízového manažmentu budeme môcť občanom pomôcť, kedykoľvek to bude potrebné. S tým súvisí aj náš ďalší modernizačný projekt, obmena vrtuľníkov Mi-17. Akvizičný proces chceme spustiť hneď v prvých mesiacoch roka. Možno sa teraz na mňa „pozemáci“ trochu nahnevajú, ale pri modernizácii vzdušných síl ešte nekončíme. V súlade so závermi Bielej knihy o obrane intenzívne riešime obmenu rádiolokátorov a budúcnosť nadzvukového letectva. Obrovský pokrok v oblasti modernizácie sa nám však vlani podaril aj v pozemných silách. Vybrazili sme novovytvorený prapor ISTAR novými ručnými zbraňami a niekoľko útvarov pozemných síl a Vojenskej polície dostane nové automobily Land Rover. V súvislosti s pozitívnymi zmenami mi nedá nespomenúť ešte jednu dôležitú oblasť: sú to cvičenia. Veľakrát som počas rozhovorov s vami – vojakmi počul, že chcete viac cvičiť a dal som si osobný záväzok, že pre to urobím maximum. Vlani sa nám podarilo nájsť finančné zdroje nielen na bežné, ale aj na tri neplánované cvičenia. Navyše jedno z nich malo medzinárodný rámec. Ukázalo sa, že práve takéto cvičenia dokážu najlepšie odhaliť nedostatky a citlivé miesta, a preto v nich chceme pokračovať aj v tomto roku. Z pohľadu medzinárodných záväzkov máme za sebou summit vo Walese, kde hlavný veliteľ ozbrojených síl ako vedúci slovenskej delegácie deklaroval, že rozpočet nášho rezortu sa nebude ďalej znižovať, ale naopak, do roku 2020 dosiahne priemer európskych členských krajín NATO. Pozitívna správa prišla v roku, v ktorom sme si pripomenuli 10. výročie nášho vstupu do Severoatlantickej aliancie a v čase, keď si asi každý z nás veľmi dobre uvedomuje, akou krehkou záležitosťou je mier, pretože bezpečnostná situácia sa neustále mení.

Vážení profesionálni vojaci a zamestnanci rezortu obrany, dovoľte mi zaželať vám správne vykroenie do roka 2015.

Na obálke: 136 mladých mužov a 22 žien ukončilo v decembri základný výcvik • Foto: Jozef Žiak

6 Rozhovor s generálporučikom
Petrom Gajdošom

8 LEŠŤ včera, dnes a zajtra

15 Veteráni v Sieni slávy

16 BVP na Koliňanskom vrchu

16

19 Virtuálna realita Oculus Rift

20 Vojenská technika demonštruje
silu Ruska

20

22 Lietadlo radarového prehľadu
a velenia Boeing 737 AEW&C

28 Bitka pri Varne

32 Najlepší vojaci a poddôstojníci
Ozbrojených síl SR

32

38 Hviezdy úspešnej Dukly

44 Ako zatočiť s kinetózou u letcov

47 Československé légie v Rusku

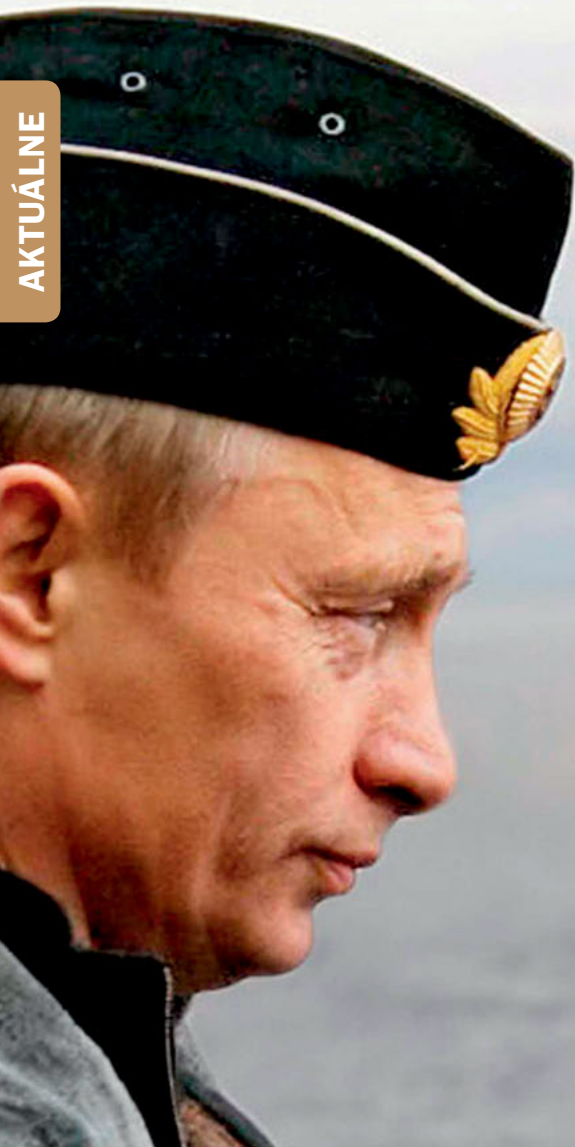
Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIII. • č. 1/2015 • Redakčná uzávierka 19. 12. 2014 • Do výroby zadané 22. 12. 2014 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslvenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Hybridná vojna a jej hodnotenie

Pojmom „hybridná voja“ často operujú masmédiá. Jeho analytickým výkladom sa zaoberala pred časom Akadémia vojenských vied a náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl Ruskej federácie generál Valerij Gerasimov ho priblížil vo februári 2013 v týždenníku Vojensko-priemyselný kuriér pod názvom Základné problémy rozvoja foriem použitia vojenských síl, aktuálne úlohy vojenskej vedy v oblasti ich zdokonaľovania.

Ponúkame vám nielen skrátenú verziu jeho článku, ale aj hodnotenie hybridnej vojny v britskom denníku Financial Times od Sama Johnsona a bývalého dôstojníka vojenského spravodajstva Chrisa Donnellyho.

V 21. storočí badať tendenciu stierania rozdielov medzi stavom vojny a mieru. Vojny sa nevyhlasujú a ak sa začnú, neprebiehajú podľa zvyčajnej šablóny. Skúsenosti z vojenských konfliktov spojených s arabskou jarou poukazujú na to, že prosperujúci štát sa môže stať za niekoľko mesiacov, ba dokonca aj dní arénou vojenského boja, obeťou zahraničnej intervencie, dostať sa do stavu humanitárnej katastrofy, chaosu a občianskej vojny.

„Samozrejme, najľahšie by bolo povedať, že udalosti arabskej jari nie sú vojna, a preto by sme ich my vojaci nemali skúmať. Ale možno práve naopak, nie sú tieto udalosti typickou vojnou 21. storočia?“ pýta sa Gerasimov.

Dôsledky týchto konfliktov z hľadiska množstva obetí, katastrofických sociálnych dopadov, ekonomických a politických efektov sú porovnateľné s dôsledkami skutočnej vojny. Samotné „pravidlá vojny“ sa zmenili. Narástla úloha nevojenských spôsobov dosiahnutia politických a strategických cieľov, ktoré v mnohých prípadoch svojou efektívnosťou prevyšujú silu zbraní. Akcent sa kladie na používanie politických, ekonomických a informačných opatrení s využitím nespokojnosti civilného obyvateľstva. Vojenské sily sa používajú pod pláštikom mierových operácií, ktoré majú dosiahnuť uzmierenie znepriatelených strán.

Zázemie je front

Gerasimov si kladie ďalšiu rétorickú otázku: „Čo je to súčasná vojna, na čo treba pripravovať armádu, čím má byť vyzbrojená? Odpovede by mali určovať cesty rozvoja ozbrojených síl v dlhodobej perspektíve, ale aj presnú predstavu, aké sú spôsoby ich použitia.

V súčasnosti sa podľa náčelníka generálneho štábu zavádzajú netradičné bojové postupy. Rastie úloha mobilných zoskupení rôznych druhov, ktoré pôsobia v jednotnom informačnom poli a v spravodajskom priestore vďaka možnostiam nových systémov riadenia a zabezpečenia. Vojenské operácie sú dynamickejšie, aktívnejšie a prinášajú viac výsledkov. Vytrácajú sa taktické a operatívne prestávky, ktoré by mohol protivník využiť. Nové informačné technológie umožnili zmenšiť priestorový a časový odstup medzi vojakmi a velením. Frontálne zrážky veľkých zoskupení vojakov na strategickú a operatívnu úroveň postupne ustupujú do úzadia.

Vplyv na protivníka na diaľku sa postupne stáva hlavným spôsobom dosiahnutia cieľov operácie. Jeho objekty sa ničia v celej hĺbke jeho územia. Stierajú sa rozdiely medzi strategickou a taktickou úrovňou, útočnými a obrannými operáciami. Masovo sa využívajú veľmi presné zbrane. Súčasťou výzbroje sa stávajú zbrane fungujúce

na základe nových fyzikálnych princípov a robotické systémy. Široko sa využíva asymetrická vojenská činnosť, ktorá umožňuje nivelizovať prevahu protivníka v ozbrojenom boji. Pritom sa využívajú vojaci špeciálnych vojsk a sily vnútornej opozície na vytvorenie permanentného frontu na celom území znepriateleného štátu. Využíva sa tiež informačný vplyv, ktorého formy a spôsoby sa neustále zdokonaľujú. Prebiehajúce udalosti nachádzajú odraz vo vojenských doktrínach rôznych krajín.

Vojna je mier

Gerasimov tvrdí, že v posledných konfliktoch sa objavili nové spôsoby vojenských operácií, ktoré sa nedajú posudzovať ako výlučne vojenské. Príkladom toho je operácia v Líbyi, kde sa vytvorila bezletová zóna, využila sa námorná blokáda, použili sa súkromné vojenské firmy, ktoré úzko spolupracovali s ozbrojenými oddielmi opozície.

„Treba si priznať, že ak chápeme podstatu tradičnej vojenskej činnosti, ktorú vykonávajú pravidelné vojenské sily, naše vedomosti o asymetrických formách a spôsoboch sú povrchné,“ konštatuje Gerasimov.

Denník Financial Times konštatuje, že skrytá vojna na Kryme, Luhanskej a Doneckej oblastiach je „istým spôsobom umelecké dielo“. Ukázala, že politika „za-

državania“ NATO, ktorá bola základom medzinárodnej bezpečnosti, je slabá. Súčasne však skrytá vojna vyvolala debaty o podstate budúcich konfliktov.

V prostredí NATO sa tento typ konfliktu označuje pojmom „hybridná vojna“. Za týmto termínom sa skrýva široké spektrum činnosti nepriateľa, v ktorej vojenské operácie hrajú nepodstatnú úlohu. Činnosť prebieha v rámci pružnej stratégie, ktorá má dlhodobé ciele. Financial Times konštatuje, že najpresnejšie túto koncepciu definoval práve Valerij Gerasimov, ktorého výroky o rozdieloch medzi stavom vojny a mieru boli podľa denníka „prorocké“.

Denník konštatuje, že západné rozvedky nepochybujú o tom, že Rusko už dávno začalo ovplyvňovať záležitosti Ukrajiny. V roku 2010 boli ukrajinské informačné technológie cieľom počítačového vírusu známeho pod názvom Snake. Je to nástroj špionáže a boli ním zamorené desiatky systémov diplomatických zastúpení v Kyjeve, ale aj vládne informačné systémy. Iné nástroje ako dodávky zemného plynu sa používali otvorene.

Financial Times napísal, že po odstránení prezidenta Janukoviča vo februári 2014 prichádza aktívnejšia fáza realizácie Gerasimova. Ide o dodávky ťažkých zbraní, ako sú tanky a delostrelecká technika vzbúrencom na východe Ukrajiny. Na Krym sa presunuli ruskí vojaci, ktorí nemali označenie a mnohí si ani neuvedomujú, že porušili medzinárodné právo.

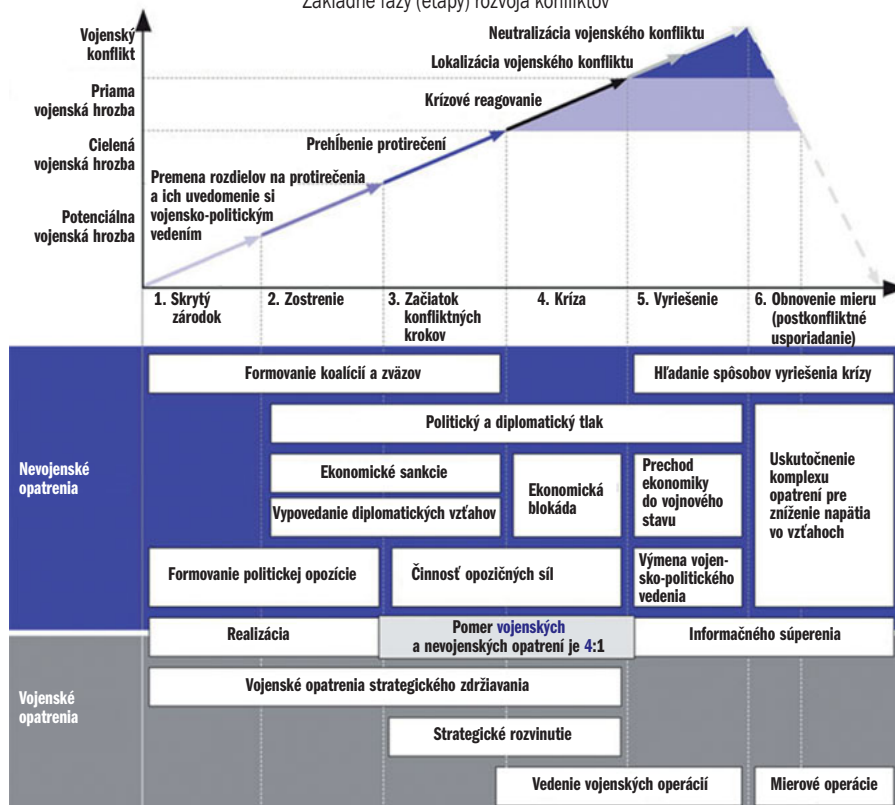
Nevedomosť nie je sila

Mnohé z postupov hybridnej vojny nie sú nové. Polovica histórie vojenských konfliktov je známa podobnými postupmi. V súčasnosti sa používajú v rámci komplexného prístupu a sú zmodernizované. Vyspelé krajiny ako reakciu na hybridnú vojnu používajú ekonomické sankcie, ktoré v súčasnosti časť odborníkov podceňuje.

Západné rozvedky sú podľa denníka Financial Times najviac znepokojené rozsahom ruskej dezinformačnej kampane vnútri krajiny aj za jej hranicami. Kontrola Kremľa nad médiami bola vždy dosť silná, ale jeden z britských úradníkov v oblasti bezpečnosti ju vlni nazval „šokujúcou“. Denník súčasne poznamenáva, že táto kríza súvisí nielen s Ukrajinou, ale je to aj

Úloha nevojenských nevojenských metód pri vyriešení medzištátnych konfliktov

Základné fázy (etapy) rozvoja konfliktov

kríza status quo, stavu, ktorý existoval po skončení studenej vojny.

Na Západe a v krajinách susediacich s Ruskom sa boja použitia analogickej taktiky nielen na Ukrajinu. Rusko už nie raz vyvolávalo tlak na zahraničie obmedzovaním dovozu tovarov. Napríklad v marci 2014 Moskva zakázala dovoz všetkých potravín, ktoré sa do Ruska dostávajú cez litovský prístav Klaipėda. V Bulharsku bol nedávno škandál, keď sa zistilo, že „Gazprom“ tlačil na úradníkov zodpovedných za energetiku. Objavili sa tvrdenia o údajnej korupcii v súvislosti s plynovodom South Stream.

Kreml' chce mať vplyv nielen v bývalých členských krajinách Varšavskej zmluvy. Odborníci na kybernetickú bezpečnosť v roku 2014 objavili v desiatkach riadiacich systémov európskej energetickej infraštruktúry špiónážny vírus Energetic Bear. Môže v reálnom čase sledovať spotrebu, ale aj vypnúť systémy, do ktorých sa dostal. Tým by mohla byť vážne poškodená európska energetická sieť.

„To, čo sme videli na Ukrajine, je časť oveľa väčšieho procesu, o ktorom väčšina ľudí na Západe nemá žiadnu predstavu,“ povedal pre Financial Times Chris Donnelly, v minulosti dôstojník vojenského spravodajstva, desať rokov šéf Centra sovietskych štúdií v britskej vojenskej akadémii a 13 rokov osobitný vojenský poradca generálneho tajomníka NATO.

Rusko používa rôzne skryté formy vplyvu, nielen vojenské: Platí si členov parlamentu ako konzultantov. Kупuje firmy v londýnskej City, bankárov, ktorí dostávajú v Moskve lukratívnu prácu. Podľa Donnellyho je to korupcia.

Podľa jeho názoru Rusko je oveľa efektívnejšie v špionáži nielen v tradičnej forme s určitým krytím, ale aj v oblasti štandardnej práce pri analýze otvorených zdrojov, na čo Západ už zabudol. Jedným z jasných úspechov v tejto oblasti, ktorým Kreml' dosiahol, je to, že získal náklonnosť nemeckej politickej elity a neutralizoval jej antagonizmus.

Donnelly hovorí o stretnutí bývalého kancelára Gerharda Schrödera v Petrohrade, kde sa rozhodol osláviť svoje narodeniny s Putinom len mesiac po udalostiach na Kryme. Nemecko bolo jednou z tých krajín, ktoré už v prvých mesiacoch prudkého konfliktu vystupovalo proti ekonomickým sankciám voči Rusku. Rusko v posledných rokoch dosiahlo podstatné úspechy v kontaktoch s európskymi vrcholovými predstaviteľmi. „Nie je to niečo, čo sa môže stať. Už sa to stalo,“ poznamenal Donnelly.

Text: Vladimír Bačišin

autor je ekonóm, pôsobí na Paneurópskej vysokej škole

Foto: TASR

Generálporučík Peter Gajdoš: Vyšehradská bojová skupina EÚ bude „hviezdou“

Po rozhovoroch s veliteľmi pozemných a vzdušných síl a s 2. zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR pokračujeme rozhovorom s 1. zástupcom náčelníka GŠ OS SR Petrom Gajdošom. Popri priamom zastupovaní náčelníka GŠ jeho činnosť o. i. smeruje k rozvoju bilaterálnych aktivít a ďalších medzinárodných vzťahov našich ozbrojených síl. V rozhovore sa vrátíme aj do rokov 2010 až 2013, keď pôsobil vo funkcii vojenského predstaviteľa SR pri Vojenskom výbore NATO a Vojenskom výbore EÚ a riadil aj Úrad vojenského predstaviteľa stálej delegácie SR pri Vojenskom výbore NATO a EÚ.

Ako môže vo vojenskej komunite na takej vysokej úrovni v NATO a EÚ rezonovať aj hlas predstaviteľa krajiny Aliancie, ktorá nepatrí k najväčším?

Rozsiahla agenda NATO má svoju strategicko-politickú úroveň, ktorá sa premieta do vojensko-politickej a vojensko-odbornej úrovne s úlohami, ktoré treba analyzovať a dennodenne rozpracovávať. Preto by som rád poznamenal, že som mal istú výhodu v tom, že pred odchodom do Bruselu som šesť rokov zastával pozíciu zástupcu náčelníka generálneho štábu, takže som mal možnosť oboznamovať sa s procesmi na strategickej úrovni vrátane dokumentov NATO a EÚ. Veľa mi dalo aj organizovanie výjazdového zasadnutia náčelníkov generálnych štábov NATO vo Vysokých Tatrách v roku 2010. Čo sa týka práce v Bruseli, pravdou je, že národný vojenský predstaviteľ je predĺženou rukou náčelníka generálneho štábu vo vojenských výboroch NATO a EÚ, kde presadzuje jeho záujmy a zámery, ktoré vychádzajú z politiky ministerstva obrany a štátu a zároveň je poradcom pre vojenské záležitosti pre veľvyslancu pri NATO a veľvyslancu politicko-bezpečnostného výboru pri EÚ. Nie je to jednoduchá záležitosť, treba si však uvedomiť, že v obidvoch vojenských výboroch sa rozhoduje konsenzuálne. To znamená, že pokiaľ sa nenájde konsenzus, príslušná procedúra je prerušená a rokuje sa s uvedenou stranou alebo štátom tak dlho, kým sa nájde pozitívne rozhodnutie v prospech celého NATO. To znamená, že je vypočutý aj hlas krajiny, ktorá nemusí patriť k najväčším, akou je napríklad aj Slovenská republika.

Čo ste v priebehu svojho vyslania vnímali ako najdôležitejšie?

Veľmi významné bolo pre mňa osobne participovať na prijatí tzv. „nového strategického konceptu“, ktorým sa na Lisabonskom summite

o roku 2010 stanovil budúci 10-ročný plán Aliancie so zameraním na moderné výzvy, ktoré sú stále aktuálne. Je to napríklad boj proti terorizmu, kybernetická obrana, energetická bezpečnosť a iné bezpečnostné výzvy súčasnosti. Na summite v Chicagu o dva roky neskôr dominovali témy ako arabská jar, občianska vojna v Líbyi, globálna finančná kríza, zmena statusu jednotiek NATO v Afganistane v budúcnosti či protiraketová obrana. Ozbrojené sily SR sa najmä svojou aktívnou participáciou na úlohách NATO stali spoľahlivým partnerom a členom Aliancie.

Mali ste o fungovaní centrálnej Aliancie predstavy, ktoré sa napokon ukázali inak?

Človek môže mať akékoľvek predstavy, ale základ je vedieť, že kolobeh činnosti vo výbore v NATO aj v EÚ funguje či už s vami, alebo bez vás, pričom ho môžete ovplyvniť len svojou aktivitou. Vojenský výbor zasadať buď so zástupcom krajiny, alebo bez neho. Raz som mal „krásnu“ reálnu skúsenosť z hľadiska bojovej pohotovosti. Bol zvolaný vojenský výbor, zasadnúť mal do troch hodín. Práve som sa vrátil z dovolenky a mal som 40 minút, aby som odložil lyže, vybral zo skrine uniformu a, ako sa hovorí, zaradil sa. Tým chcem povedať, že vrcholové vojenské orgány Aliancie nie sú iba dajakými byrokratickými štruktúrami, ako by si mohol niekto myslieť, ale sú aj vojensky akčné a pohotové. Ani v Bruseli nejde iba o prácu jednotlivca, teda napríklad generála, ale je to o tímovej činnosti. Preto ozbrojené sily musia do vojenských výborov NATO a EÚ vyslať tých najlepšie profesionálne pripravených. Mal som okolo seba trinásť kolegov z ozbrojených síl Slovenskej republiky a môžem povedať, že to boli naozaj profesionáli. Aj s odstupom času im za túto spoluprácu úprimne a srdečne ďakujem.

Slovenská republika sa prvý raz pripravuje na predsedníctvo v Rade Európskej únie, ktoré prevezme v druhej polovici roka 2016. Štátny tajomník MO SR Miloš Koterec v Obrane č. 11/2014 avizoval aj predbežný vojenský program. Nebudeme ho teraz opakovať celý, ale na čo by sme sa mali sústrediť najviac?

Na prípravu spoločnej bojovej skupiny EÚ, ktorá bude zložená z vojakov krajín V4 a partnerov (Ukrajina). Vo fáze plnej nasaditeľnosti má byť v prvom polroku 2016. V roku 2015 nás čaká jej certifikačné cvičenie „Common Challenge 2015“ prepojené s cvičením NATO „Trident

Juncture 2015“. Ak sa nám to všetko podarí, nechcem predbiehať a ani prechváliť, ale budeme v EÚ hviezdy. Rokovania, sprievodné programy, konferencie – to všetko je veľmi dôležité z hľadiska prezentácie našej krajiny a prípravy ďalších plánov a vízií EÚ. Spoločná bojová skupina EÚ, zložená z vojakov armád štyroch susediacich krajín a schopná nasadenia, bude však jedným z vrcholov úsilia pred prevzatím predsedníctva SR v EÚ.

V akých ďalších oblastiach je perspektíva spolupráce krajín V4?

Aj preto, že vytvárame spoločnú bojovú skupinu EÚ, otvára sa možnosť väčšej regionálnej spolupráce vo vyzbrojovaní, vo výcviku či v obrannom plánovaní. Musíme si pritom uvedomiť, že v budúcnosti v dobe pohotovosti môže byť kedykoľvek nasadená. Ak to bude potrebné a politické orgány Únie a krajín V4 rozhodnú, ja ako vojak a generál si tiež nebudem želať nič iné ako to, aby sme ju nasadili a tým zároveň dostali spätnú väzbu jej pripravenosti ako výsledok spoločného úsilia krajín V4. Teda otestovali ju v reálnej operácii medzinárodného krízového manažmentu.

K našim susedom patrí aj Ukrajina, kde je bezpečnostná situácia viac ako zložitá...

V priestoroch Vojenského technického skúšobného ústavu sa začiatkom decembra konal kurz pre ručné odminovanie v prospech ozbrojených zložiek Ukrajiny. Je jedným z krokov pomoci ozbrojených síl nášmu východnému susedovi, ktoré ešte na summite NATO vo Walese deklaroval minister obrany Martin Giváč. Aj vďaka školiacemu centru EOD a ďalším súčastiam ozbrojených síl vieme pomôcť ďalšími kurzami v odminovaní. Na rok 2015 je ich naplánovaných predbežne päť. Vieme pomôcť ďalšími odborníkmi napríklad ženistami, vieme poskytnúť aj istý zdravotný servis. Samozrejme, činnosť ozbrojených síl vychádza z politických cieľov našej krajiny a SR považuje vzťahy s Ukrajinou v oblasti bezpečnostnej politiky za jednu z priorít. Rád by som spomenul tiež medzinárodný projekt Tisa, na ktorom participuje aj Ukrajina. Bol otestovaný v praxi, v regionálnom kontexte je veľmi prospešný a vojaci mnohonárodného ženijného práporu spoločne dokážu pomôcť pri povodniach na územiach zúčastnených štátov na projekte TISA. Popri Ukrajine, Rumunsku, Maďarsku a Slovensku uvažujú o tom, že sa zapoja do jeho činnosti aj niektoré ďalšie krajiny z nášho regiónu.

V čom možno posilniť našu spoluprácu s Českom?

Hoci základ našej spolupráce má historické korene a jazykovo si rozumíme, štandardné operačné postupy cvičíme spoločne v anglickom jazyku. Z vojenského hľadiska je dôležité, že sme dokázali postaviť spoločné väčšie či menšie jednotky, ktoré boli použité či už v Kosove, v Iraku alebo v Afganistane. To je ovocie aj spoločných cvičení, ktoré pokračujú v cvičeniach ako bolo nedávno GROUND PEPPER 2014 a ďalšie. Samozrejme, všetko vyplýva z politických rozhodnutí a v tejto rovine pôsobí Riadiaci výbor pre koordináciu rozvoja spolupráce v oblasti obrany, kde sú partnermi náš štátny tajomník a 1. námestník ministra obrany ČR. Ako vojaci však môžeme vnímať len pozitívne, že spolupráca sa čoraz viac zintenzívňuje aj v oblasti vyzbrojovania, či napríklad v tzv. cross-border operations, teda cezhraničnej spolupráce pri ochrane vzdušného priestoru. Mimoriadne ma teší, že v budúcnosti budeme môcť spolupracovať aj na úrovni riadenia operácií krízového manažmentu. Je v tom kus osobnej radosti a potešenia, keďže zástupcom náčelníka Generálneho štábu Armády Českej republiky a zároveň riaditeľom Spoločného operačného centra MO ČR je bývalý vojenský predstaviteľ ČR pri NATO a EÚ generálmajor Jiří Baloun, s ktorým som mal možnosť dva roky veľmi úzko vzájomne spolupracovať v Bruseli. Ako veľmi dobrú pritom hodnotím aj našu susedskú bilaterálnu spoluprácu s Maďarskom, Poľskom a s Rakúskom.

USA boli našim ťažiskovým partnerom (nielen) v Afganistane. Aké bude pokračovanie tejto spolupráce?

Odpoviem otázkou: „Kto má väčšie bojové skúsenosti ako Spojené štáty americké, od koho by sme sa mohli učiť?“ Myslím si, že aj spolupráca s USA vrátane jednotiek pre špeciálne operácie, je nasmerovaná absolútne správne vrátane očakávanej intenzívnej spolupráce našich

vojakov v operácii Rolute Support v Afganistane. Som presvedčený, že postupne vďaka čoraz väčším skúsenostiam aj z medzinárodného krízového manažmentu máme čo povedať v oblasti výcviku a činností ostatným krajinám v NATO a EÚ aj my. Z hľadiska používania operačných postupov či bojového umenia a taktiky pri plnení úloh budovania a udržania mieru vo svete sme na správnej ceste.

Čo ako vojak našim vojenským partnerom v tom dobrom zmysle slova závidíte...

Mám záujem aby bol každý náš vojak adekvátne vyzbrojený, vycvičený, vystrojený a náležite ocenený. Preto na jednej strane závidím a na druhej žičím našim poľským priateľom 2 % z HDP na obranu a s tým súvisiace nákupy vojenskej techniky. Slovensko je však naďalej v medzinárodnom vojenskom prostredí aj napriek nižšiemu rozpočtu stále vnímané ako spoľahlivý koaličný partner. Opak by vám, pravdaže, nikto len tak rýchlo nepovedal, to by ste museli vycítiť, ale v každom prípade aktívnou účasťou v krízovom manažmente či už v NATO a EÚ, OSN alebo OBSE, organizáciou cvičení a ďalšími aktivitami sa stávame o to dôveryhodnejší. Keby sme poľavili, a to sa týka aj pripravenosti či výzbroje a vystrojenia našich vojakov, dôveryhodnosť by sa strácala. Ale ak napríklad bude u nás postupne až 20 % z obranného rozpočtu smerovať do modernizácie, je to dobrá tendencia, ktorá bude základom ďalšieho rozvoja aj udržania našej dôveryhodnosti.

V tomto čísle obrany sa podrobnejšie venujeme výcvikovému priestoru Lešť. Myslíte si, že v budúcnosti ho budú naši partneri využívať v rámci bilaterálnej alebo mnohonárodnej spolupráce ešte intenzívnejšie ako doteraz?

V súvislosti s aktuálnym vývojom bezpečnostnej situácie na východnej hranici NATO vystupuje do popredia potreba aktívnej spolupráce medzi členskými krajinami Aliancie aj v oblasti spoločného výcviku v záujme zvyšovania vzájomnej interoperability (Connected Forces Initiative). Súvisí s tým aj nevyhnutnosť precvičovať možné scenáre v zmysle článku 5 Washingtonskej zmluvy (kolektívna obrana aliančného územia). Ako príklad môžem uviesť nedávne medzinárodné cvičenie GROUND PEPPER 2014, kde aktívne participovali partneri z krajín V4, USA a zo Spoločného veliteľstva síl NATO Brunsum (JFC) – a konalo sa práve na Lešti. Alebo spomeňme cvičenie CAPABLE LOGISTICIAN 2013, na ktorom sa zúčastnilo viac ako 1 700 vojakov z 35 krajín, predstavitelia vojenských výborov NATO a EÚ vrátane ich predsedov a hostila ich tiež Lešť. Myslíte si, že vo vojenskej komunite sa dá pre prezentáciu tohto výcvikového priestoru urobiť viac? Navyše delegácia Slovenskej republiky deklarovala ochotu ponúknuť tento výcvikový priestor spojencom počas summitu NATO vo Walese a odozva bola viac ako pozitívna. Podobne nie tak dávno sme prezentovali možnosti tohto priestoru v rámci zasadnutia vojenského výboru EÚ v Bruseli. Samozrejme, je dôležité najmä niektoré súčasti sociálneho zázemia dobudovať tak, aby bolo na úrovni 21. storočia. Celkove však ide o jedinečný komplex výcvikových, vzdelávacích a rehabilitačných zariadení, ktoré kombinujú možnosti výcviku podľa požiadaviek cvičiacich jednotiek. Na vašu otázku mám teda jednoznačnú odpoveď: som presvedčený, že áno.

Text: Pavol Vitko • Foto: Ivan Kelement

Prvá zmienka o možnosti vytvorenia spoločného zoskupenia V4 EUBG (bojová skupina Európskej únie krajín V4) sa objavila na stretnutí náčelníkov generálnych štábov krajín V4 v roku 2007. Ministri obrany V4 podpísali 6. marca 2013 vo Varšave Letter of Intent (v zmysle predbežného záväzku) v ktorom definitívne potvrdili svoj záujem na spolupráci a vytvorenie V4 EU BG. V marci 2014 vo Visegráde ministri obrany V4 podpísali Memorandum o porozumení. Nasledujúcim dokumentom, ktorý sa má k V4 EU BG podpísať, je technická dohoda, ktorej finálne znenie by malo byť dopracované do konca roka 2014 (teda po našej uzávierke – pozn. redakcie). Celé bojové zoskupenie by malo mať okolo 3 900 príslušníkov ozbrojených síl krajín V4 (s možnou participáciou Ukrajiny). Z nich by malo byť 750 Čechov, 650 Maďarov, 1 953 Poliakov a do 560 Slovákov).

Jakub Climbing

Výcvikový tréner je komplexným výcvikovým zariadením pre nácvik a tréning činností, ktoré sú spojené s vlastným pohybom pri prekonávaní zvislých prekážok a výkonmi vo výškach. Je určený pre výcvik širokého súboru prvkov vojensko-praktického lezenia, výsadku z vrtuľníka, nácviku obrany a zdolávania budov, pohybu v obmedzenom priestore, nácviku záchrany osôb a materiálu spúšťaním alebo vyťahovaním a práce vo výškach. Okrem týchto špecifických zručností poskytuje tréner široké možnosti rozvoja kondičných i koordinačných pohybových schopností. Dôležité je i jeho využitie v psychologickéj príprave vojakov, pri vytváraní psychickej odolnosti, odvahy, sebaovládania, sebaistoty, schopnosti reálne zhodnotiť vlastné možnosti spolupráce v jednotke.

Prekážková dráha CISM

Prekážková dráha CISM je komplexným výcvikovým zariadením určeným pre rozvoj pohybových schopností, pohybových návykov a pohybových zručností predovšetkým príslušníkov OS SR.

Laserová strelnica SCATT

Laserová strelnica je výcvikovým zariadením, ktoré umožňuje nácvik strelby z ručných krátkych a dlhých zbraní bez použitia streliva. Na tomto zariadení sa metodicky precvičuje strelba z ručných zbraní.

Jakub Building Gun

Výcvikový tréner predstavuje účelovo zostavený model budovy na nácvik a tréning reálnych činností vojenských, policajných a záchranných v budove, na budove a v okolí budovy. Vytvára optimálne predpoklady pre intenzívny, efektívny, bezpečný a atraktívny výcvik pri prijateľných ekonomických nákladoch v ekologicky neškodlivých podmienkach.

Jakub Koloseum

Vrtuľníkový a výsadkový tréner je výcvikové zariadenie pre simulačný a situačný výcvik celého radu samostatných prvkov a komplexných činností predovšetkým príslušníkov OS SR spojených s taktickým využitím vrtuľníkov v rôznych vzdušných a pozemných situáciách bojového, mierového, protiteroristického a záchranného nasadenia ozbrojených jednotiek. Poskytuje efektívny a intenzívny výcvik predovšetkým vojenských profesionálov všetkých odborností.

Jakub Village

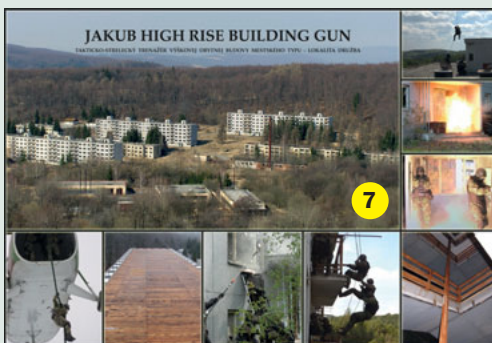
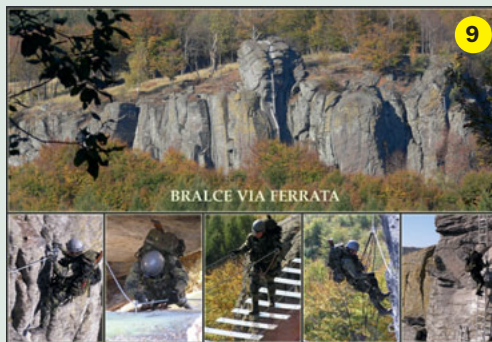
Výcvikový komplex je účelový polyfunkčný model osady určený pre výcvik jednotlivca a malých skupín v podmienkach bojových, protiteroristických, mierotvorných a záchranných situácií a činností vnútri osady, na prístupoch k osade a v príľahom teréne.

Družba – Jakub High-Rise Building Gun

Takticko-strelecký tréner výškovej budovy mestského typu je účelový multifunkčný trénerový model, ktorý je určený pre základný a špeciálny

Výcvikový priestor Vojenského obvodu Lešť sa rozkladá približne 20 kilometrov južne od Zvolena na Krupinskej planine a v pohorí Javorie na ploche 145,5 štvorcových kilometrov zahŕňa približne dve stovky objektov. Jeho korene siahajú do začiatku minulého storočia, keď v roku 1923 zriadili delostreleckú strelnicu Oremov laz (Lešť). Od roku 1932 tu prebiehal hromadný výcvik vojsk. Cez druhú svetovú vojnu priestor využívali napríklad aj jednotky armády Slovenského štátu vysielané na Krym.

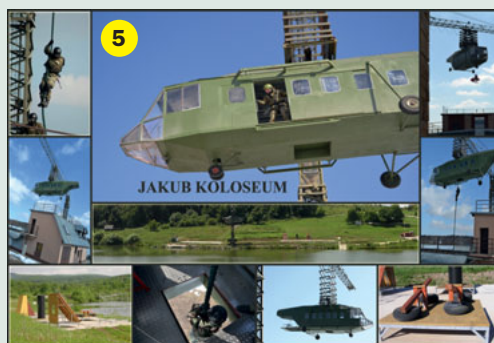
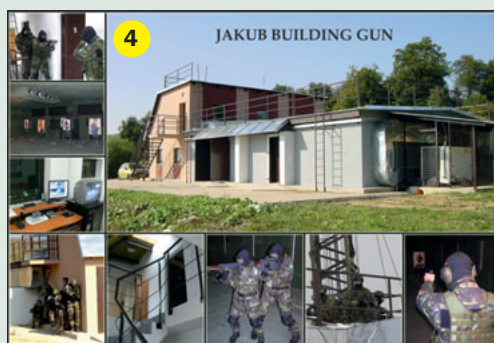
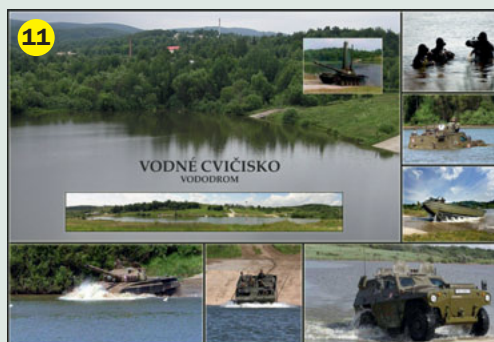
V roku 1948 bol zriadený Vojenský výcvikový tábor Oremov laz pri Lešti. O dva roky neskôr vznikol Vojenský výcvikový priestor Lešť. V roku 1951 boli vysťahované obce Lešť a Turie Pole. Po okupácii ČSSR spojeneckými vojskami Varšavskej zmluvy boli na Lešti v rokoch 1969 až 1991 dislokované útvary 30. sovietskej gardovej motostreleckej divízie s veliteľstvom vo Zvolene (tankový pluk, protiletadlový raketový pluk, samostatný tankový prápor, úderný prápor). Prvého januára 1997 bol zriadený na Lešti Ústav špeciálneho zdravotníctva a výcviku, ktorý sa 1. februára 2014 zmenil na Centrum výcviku Lešť. Výcvikový priestor má nadmorskú výšku od 450 do 800 metrov. Priemerná ročná teplota je 6 až 8 stupňov Celzia. Najvyšším bodom Lešte je vrch Javorie s výškou 1 043,7 metra.

Lešť

Výcvikový priestor Vojenského obvodu Centra výcviku Lešť predstavuje v súčasnosti najväčší a najmodernejšie vybavený priestor pre výcvik jednotlivých zložiek OS SR, ale aj bezpečnostného systému SR, NATO a EÚ na území Slovenska. Výcvikový komplex, ktorý je v ňom umiestnený, je zameraný na výcvik vojenských, policajných, záchranných a zdravotníckych činností. V uplynulom období sa na Lešti uskutočnilo množstvo medzinárodných vojenských cvičení (naposledy Capable Logician 2013, v roku 2014 letecké cvičenie NATO MACE XVI či Ground Pepper) a výcvikov príslušníkov zahraničných armád (Pakistan, Bangladéš, Francúzsko, Veľká Británia, Taliansko, Rakúsko, Irak, USA, Nórsko, Dánsko, Holandsko, Česká republika, Poľsko, Maďarsko).

zovaný výcvik vojenských, policajných, zásahových, hasičských a záchranných jednotiek v špecifickom prostredí, ako moderné polyfunkčné výcvikové zariadenie, spĺňajúce vysoké požiadavky na efektívnosť, intenzívnosť, atraktivnosť, bezpečnosť a ekologickosť výcviku.

Družba – Bariérová strelnica

Bariérová strelnica pre ručné zbrane sa nachádza v blízkosti trenažéra JHRBG v sídlisku Družba. Pôdorysné rozmery strelnice sú hĺbka 25 m a šírka 20 m. Strelnica je čiastočne zastrešená streleckým prístreškom po celej šírke v hĺbke 12 m, čím umožňuje komfortnú strelbu bez potreby uzatváracej stráže.

Bralce – Via Ferrata

Lezecká skalná lokalita je určená na výcvik profesionálnych vojakov špecialistov a záchranárov zasahujúcich v skalnom teréne. Pozostáva z prírodného skalného masívu, v ktorom sú osadené istiace body a stanovišťa pre nácvik skalného lezenia a oceľové laná, reťaze, vstupy, chyty, rebríky a rôzne premostenia tvoriace zaistenú lezeckú cestu Via Ferrata v zmysle Európskej normy EN 12572.

Taktické cvičisko Hlavný tábor

Cvičisko Hlavný tábor sa nachádza v centrálnej časti VP VO Lešť v blízkosti križovatky ciest Senohrad – Stará Huta – Riečky. Taktické cvičisko je určené pre výcvik jednotlivca a malých skupín pre boj v meste a v zastavanom území s použitím cvičnej a imitačnej munície alebo systému Miles 2000. Umožňuje výcvik jednotiek v bojových, protiteroristických, mierotvorných a záchranných situáciách a činnostiach vnútri osady, na prístupoch k osade a v príslušnom teréne.

Vodné cvičisko

Vodné cvičisko Vododrom sa nachádza v centrálnej časti VP VO Lešť v blízkosti križovatky ciest Oremov laz – Stará Huta a Oremov laz – Riečky. Služí na výcvik jednotiek v prekonávaní vodných prekážok, vykonávanie záchranných prác na vodnej hladine a na výcvik potápačov. Maximálna hĺbka brodov je 2,4 m a 4,3 m.

Cvičisko vodenia bojových vozidiel

CVBV sa nachádza vo VP VO Lešť, na bližšie označenie slúži miestny názov Tankodrom a miesto Šimákov laz; v priestore CVBV sa nachádza riadiaca veža s učebňou, štartovacia dráha so semaformi, tanková cesta s prekážkami č. 5, 7, 8, 9, 11, 21 a pozorovacia veža na kóte 700. Služí na výcvik vodičov vo vedení bojových vozidiel, tankov a vozidiel. Na vybudovanom check pointe možno vykonávať výcvik činnosti na kontrolnom bode.

Cvičisko trhaní a mínovania

Cvičisko trhaní a mínovania sa nachádza v severnej časti VP VO Lešť približne 1,3 km západne od Šamílovej skaly, kóta

688,8 v blízkosti priesečníka poľných ciest medzi kótou 705,0 a kótou 691,0. Služi na výcvik jednotiek v prácach s trhavinami a na likvidovanie dohľadanej nevybuchnutej munície. Cvičisko umožňuje výcvik trhacích prác, likvidovanie dohľadanej nevybuchnutej munície, výcvik žienijných zručností pri práci s trhavinami, ostré trhanie a mínovanie, zdokonaľovací ženijný výcvik a taktické cvičenia.

Súčinnosťná strelnica

14

Nachádza sa na juhu VP VO Lešť zhruba na rozlohe 30 km². Jej minimálna dĺžka je 8 km a šírka 4 km. Ohrozený priestor je 11 km a zasahuje do časti tankovej strelnice. Disponuje tromi pozorovateľňami: Kam. vrch, Dolné Dlhé diely, Kobola, ďalej dve delostrelecké pozorovateľne: Strážišťe a Kobola. Strelnica je elektrifikovaná do vzdialenosti 5 km. Strelnica slúži na taktické cvičenia a taktické cvičenia s bojovou strelbou pre všetky druhy vojsk. Umožňuje strelbu na pevné a mizivé (sklop-né) terče s použitím systému TERČOT.

Strelnica bojových vozidiel

15

Rozkladá sa v severovýchodnej časti VP VO Lešť pri križovatke ciest Senohrad – Stará Huta – Oremov laz – Turie Pole, s osnovou strelby na Kršiakov vršok (kóta 648,0), ľavá hranica strelby Mavercová (kóta 709,2), pravá hranica strelby Zichyho pusta, ohrozený priestor je stanovený v zmysle platných predpisov. Predstavuje vybudovaný komplex zariadení pre výcvik jednotiek v strelbe z tankov, bojových vozidiel a pechotných zbraní na pevné, miznúce a pohyblivé ciele vo dne i v noci podľa platných osnôv strelieb.

Delostrelecká strelnica

16

Delostrelecká strelnica je situovaná na juhu VP VO Lešť pri pozemnej komunikácii Senohrad – Riečky v priestore Útlaky. Umožňuje viesť strelbu delostrelectvom z odkrytých i zakrytých palebných postavení, všetkými kalibrami, ktorými sú vyzbrojené OS SR. Na delostreleckej strelnici sú dva základné smery, ktoré umožňujú plniť palebné úlohy súčasne, nezávisle od seba bez obmedzenia. Pri dodržiavaní bezpečnostných opatrení je možné súčasne plniť palebné úlohy aj priamou strelbou. Priestorovo delostrelecká strelnica umožňuje vykonávať taktické cvičenie od stupňa batérie do stupňa delostrelectva divízie.

Pechotná strelnica

17

Pechotná strelnica sa nachádza uprostred VP VO Lešť približne na rozlohe 10 km². Jej dĺžka je 5 km a šírka cca 2 km. Strelnica slúži na strelbu z ručných zbraní na pevné a miznúce (otočné) terče s použitím systému AIRTEC 300 na diaľkové ovládanie. Strelnica umožňuje strelbu z ručných zbraní bez ohrozenia ostatných priestorov strelníc vo vale s celkovou dĺžkou 220 m a šírkou 20 m.

Hádzalisko ručných granátov

18

Cvičisko je uprostred VP VO Lešť pri ľavej hranici valu pechotnej strelnice. Služi na plnenie všetkých cvičení hádzania ručných granátov všetkých typov, zavedených vo výzbroji OS SR.

Lešť nie sú vyhodené peniaze

Pred rokom a pol sa stal prof. MUDr. Ján Zvonár, CSc. riaditeľom vtedy ešte Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR. Po svojom príchode objavil mnohé rezervy, ktoré sa snaží odstrániť, ale aj nebývalý potenciál na to, aby sa Centrum výcviku Lešť stalo plnohodnotným výcvikovým zariadením nielen v rámci Slovenska a nášho stredoeurópskeho regiónu, ale aj plne rešpektovaným riadiacimi orgánmi NATO.

V roku 2013 ste sa stali riaditeľom Centra výcviku Lešť, aká bola vaša dovtedajšia predstava a skúsenosť s ozbrojenými silami, prekvapilo vás niečo?

Absolvoval som základnú vojenskú službu. Odvtedy bola moja skúsenosť viacej teoretická. Ale ako človek, politik a manažér som sa zaujímal o všetko podstatné, čo sa deje v SR. Preto som vnímal aj zmeny v ozbrojených silách. Či to bolo zrušenie základnej vojenskej služby, vznik profesionálnej armády, transformácia ozbrojených síl, vstup do NATO, ale aj menšie konkrétnejšie problémy ako návrhy na zrušenie tankového vojska, stav vzdušných síl, alebo kauzy v rezorte obrany. Ako pre takmer každého muža aj pre mňa bola armáda predmetom záujmu. Keď som sa dozvedel o možnosti ísť robiť na Lešť, tak som sa, samozrejme, veľmi intenzívne začal zaoberať históriou, náplňou, úlohami Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku, spôsobom a formami výcviku v ozbrojených silách. A či ma niečo prekvapilo? Možno ani nie, že prekvapilo, skôr zaskočilo. To, že moje predstavy boli v mnohých oblastiach skreslené. A v pozitívnom, že som na Lešti stretol skutočných odborníkov a ľudí, ktorí majú radi svoju prácu a vážia si ju.

Akú máte predstavu o ďalšom pôsobení Centra výcviku v prospech nielen Ozbrojených síl SR, ale aj ďalších ozbrojených zložiek.

Predstava je veľmi jednoduchá. Vytvoriť špičkové výcvikové centrum pre ozbroje-

né sily a ďalšie ozbrojené a záchranárske zložky, o ktoré bude záujem nielen u nás, ale aj v zahraničí. Preto aj nové výcvikové zariadenia sú budované tak, aby bola možná ich akreditácia pre NATO a Lešť sa zaradila do výcvikových zariadení NATO. Cieľom je v Lešti vybudovať aj centrum výnimočnosti pre problematiku, ktorej sa venuje. Úsilie do výcviku, ktoré prinesie dobrú pripravenosť ozbrojených a záchranárskych zložiek sa mnohonásobne vráti v reálnej praxi. Určite to nie sú zbytočne vyhodené peniaze.

Aké percento predstavuje využitie Centra inými ako Ozbrojenými silami SR, o ktoré výcvikové zariadenia je z ich strany najväčší záujem?

Ozbrojené sily využívajú Lešť podľa svojho harmonogramu a potrieb. Našou snahou je vytvárať optimálne podmienky pre cvičiace jednotky. Výrazne sa zvýšilo využitie Lešti Hasičským a záchranárskym zborom. Pred rokom vzniklo v Lešti Výcvikové stredisko Hasičského a záchranárskeho zboru. Na potreby centra sme uvoľnili nielen výcvikové priestory, ale zabezpečili aj stále ubytovanie pre 30 osôb. Hasiči využívajú priestory Centra výcviku každý deň. Podobné stredisko výcviku na Lešti otvára 1. januára 2015 aj Policajný zbor. Pravidelne využívajú priestory Centra výcviku aj ďalšie ozbrojené a záchranárske zložky z rezortov ministerstva vnútra, financií, spravodlivosti, zdravotníctva, ako aj spravodajské služby. Významné a aj finančne výhodné je využívanie priestorov centra výcviku zahraničnými zložkami. Za posledný rok sa zvýšil počet zahraničných výcvikov viac ako o 200 percent a príjem z týchto aktivít šesťnásobne. Napriek týmto aktivitám Centrum výcviku Lešť slúži a bude slúžiť predovšetkým na výcvik Ozbrojených síl SR. Percentuálny podiel využívania inými jednotkami ako sú OS SR, bol v roku 2012 22 percent, v roku 2013 17 percent a za tri štvrtroky 2014 28 percent.

Lešť si vďaka svojim možnostiam získala dobré meno aj v rámci medzinárodnej spolupráce s príslušníkmi zahraničných bezpečnostných zložiek. Môžete spomenúť najvýznamnejšie aktivity v tejto oblasti v uplynulom období?

V rámci medzinárodnej spolupráce môžem spomenúť najmä spoločné výcviky jednotiek špeciálnych síl OS SR, najmä 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny s jednotkami špeciálnych síl USA a Poľskej republiky. Medzi najvýznamnejšie medzinárodné cvičenia patrilo Capable Logician 2013. Zúčastnilo sa ho viac ako 30 krajín a 1 671 osôb. V tomto roku sme zabezpečovali dve cvičenia s medzinárodnou účasťou MACE 2014 (14 krajín) cvičenie vzdušných síl a cvičenie pozemných síl vojakov piatich armád NATO Ground Pepper (cca 1280 osôb). Okrem nich sme

od roku 2012 poskytovateľmi výcvikových zariadení a služieb s tým spojených pre samostatné výcviky zahraničných jednotiek. Bol to výcvik špeciálnych jednotiek Nórskeho kráľovstva, príslušníkov Holandského kráľovstva, Dánskeho kráľovstva, kurz organizovaný veliteľstvom špeciálnych síl NATO, výcvik poľských špeciálnych síl. Centrum výcviku Lešť je výcvikovým strediskom pre výcvik zložiek bezpečnostného systému SR, NATO a EÚ, ktorý je zameraný aj na výcvik policajných a záchranárskych činností. Policajné zložky SR v spolupráci so zložkami polície krajín V4, ako aj zložkami Európskej siete železničných polícii – RAILPOL už tradične vykonávajú spoločné výcviky v CV Lešť. Medzi aktivity záchranárskych zložiek môžeme spomenúť súčinnostné cvičenia OS SR s MV SR, HaZZ a so záchranármi Českej republiky, Francúzska, Izraela a Nemecka.

Čo všetko treba urobiť v rámci zlepšovania infraštruktúry Lešte, aby si udržala dobré meno, ktoré získala aj v rámci obdobných výcvikových zariadení stredoeurópskeho regiónu a pomáhala naďalej skvalitňovať predovšetkým výcvik príslušníkov slovenských ozbrojených a bezpečnostných síl a zložiek?

Najviac nás trápí kvalita ubytovacích zariadení. Disponujeme len asi 200 posteľami, ktoré spĺňajú určité štandardy z celkovej kapacity 1 600. Limituje nás to aj vo využívaní celého centra, jeho jednotlivých súčastí. Najmä zrubový tábor Slávia už nespĺňa potreby na ubytovanie a plnohodnotné vyžitie vojakov po výcviku. Preto je spracovaný projekt jeho náhrady ubytovacím zariadením s kapacitou pre 720 ľudí. Bude v ňom nielen ubytovanie bunkovým systémom (pri naplnení len časti kapacity sa ostatné budú iba temperovať, čím sa ušetrí finančné prostriedky), ale aj vhodné brífingové priestory, sociálne zariadenia, dostatočne dimenzovaná elektrická sieť (doterajšia má svoje limity), internetové pripojenie. Podali sme žiadosť o stavebné povolenie, keď bude, vypíše sa výberové konanie a potom počítame zhruba 18 mesiacov na výstavbu. Do dvoch rokov by sa tábor mal stať realitou. Ďalším ubytovacím zariadením bude stanový tábor pre 340 ľudí. Jeho súčasťou bude ubytovacia, stravovacia, sociálna i brífingová časť. Všetky nové výcvikové zariadenia budujeme už tak, aby spĺňali štandardy NATO a EÚ. Chceme, aby boli akreditované ako zariadenia NATO. Postupne by sme chceli takto akreditovať aj celé Centrum výcviku Lešť. Keď som preberal funkciu, výcvikové zariadenia nemali znalecké posudky, certifikáty o bezpečnosti. Dnes sme spomínané nedostatky už napravili. Treba časť z nich modernizovať. Lebo napríklad na súčinnostnej strelnici zo štyroch pojazdov pre pohyblivé terče nie je momentálne funkčný ani jeden, z 80 veľkých terčových zdvihákov je funkčných 28. To treba napraviť a v roku

2015 spojazdniť, aby strelnica poskytovala optimálne podmienky pre cvičiace jednotky. Vybudovali sme valovú strelnicu v súlade s najmodernejšími trendmi v tejto oblasti, ktorá skvalitní výcvik. Jej používanie nebude obmedzovať ostatné cvičiace jednotky. Oficiálne bude strelnica otvorená 26. marca. Spoločne aj so stanovým táborom a modernizovaným pracoviskom trhaní a mínovania. Na jar začneme budovať výcvikové zariadenie na boj v zastavanom priestore, ktoré poskytne komplexný priestor pre výcvik. Okrem toho sa nám podarilo vybudovať malú valovú strelnicu s novým odstrelačským sektorom a s kamerovým monitorovacím systémom zásahov. Obdobné systémy plánujeme rozšíriť aj v iných zariadeniach v Lešti.

Centrum disponuje športovými a regeneračnými zariadeniami. Ako ste spokojný s ich úrovňou a na čo nové sa môžu ich užívatelia tešiť v najbližšom období?

Máme vybudované veľmi kvalitné zdravotnícke zariadenia. Ale paradoxne predchádzajúci Ústav špeciálneho zdravotníctva a výcviku nemal licenciu na poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Museli sme postupne urobiť v tejto oblasti nápravu. V súčasnosti nás brzdia nedostatok vhodných skúsených lekárov. Podmienky na Lešti nie sú také, aby sme spomínaných odborníkov získali. Aj napriek tomu že vybavenie a podmienky na veľmi kvalitné zdravotnícke zariadenie máme. Zdravotnú starostlivosť pre cvičiace jednotky vieme zabezpečiť. Máme veľmi dobré podmienky na preventívno-rehabilitačné pobyty. Záujem o ne zo strany profesionálnych vojakov je veľký, ale pre nás je prvoradé zabezpečenie výcviku. Brzdí nás aj ubytovacia kapacita. Napriek tomu chceme v roku 2015 tieto pobyty v rozumnej miere obnoviť.

Text a foto: Jozef Žiak

Okrem mora a púšte máme všetko

Centrum výcviku Lešť je umiestnené prakticky v strede Slovenska. Vedú doň všetky komunikačné uzly – blízke letisko Sliač, železnica a v poslednom období aj kvalitnejšia cestná sieť.

Zástupca riaditeľa Centra výcviku Lešť plukovník Robert Totkovič pripomína, že práve takéto prostredie je potrebné pri príprave vojenských, policajných a iných jednotiek, na riešenie úloh medzinárodného krízového manažmentu. Výhodou Lešte je podľa neho ďalej niekoľko druhov výcvikových technológií, ktoré zabezpečujú výcvik jednotiek, veliteľov a štábov pri riešení plánovaných i neplánovaných úloh.

Jakub Village je špička

„Na tento účel disponujeme simulačnými technológiami na úrovni konštruktívnej simulácie pre výcvik štábov, ale aj živé simulácie prostredníctvom taktického simulátora MILES 2000 pre výcvik jednotiek. A pokiaľ ide o prostredie, Lešť okrem púšte a mora poskytuje všetky druhy terénu (zalesnený, nezalesnený, horský, otvorený, zastavané oblasti, skaly, máme vodnú prekážku, ktorá umožňuje nielen výcvik v jej násilnom pre-

konávaní, ale aj výcvik vo vodnom prostredí potápačský, záchranársky,“ pripomína plukovník Totkovič.

Vzhľadom na svoju rozlohu Lešť disponuje otvorenými strelnicami s možnosťou streľby takmer všetkých druhov zbraní, ktoré sú zavedené v OS SR, ale aj v koalíčných armádach. Má aj tzv. uzavreté strelnice, kde je možné viesť streľbu v rozsahu 360 stupňov. Objekty, ktoré sú vytvorené na tento účel, sú tak bezpečne vybudované, balisticky chránené, že umožňujú streľbu bojovou muníciou...

Niektoré výcvikové zariadenia nie sú ani v obdobných centrách v Európe samozrejmosťou. Ide napríklad o výcvikovú osadu Jakub Village. Predstavuje vlastne súbor streleckých, záchranárskych, policajných a iných aktivít na prípravu súčinnosti jednotlivých zložiek domáceho i zahraničného krízového manažmentu. „V jednom priestore dokážeme organizovať súčinnosťné cviče-

nia a práve o tom dnešný typ krízy je, ako to dokazujú aj posledné medzinárodné skúsenosti. Lezecký tréner Jakub Village je vlastne prvý stupeň lezeckých spôsobilostí; určitý predstupeň, aby potom vojak mohol zvládnuť výcvik na Bralce, čo je už vyššia náročnosť priamo v skalnom teréne. Výcvik robíme nielen pre vycvičenosť špecialistov, ale aj tzv. nadstavbový výcvik. Teda vychováваме pre dané formy a druhy výcviku aj inštruktorov. A tí zasa v domácich podmienkach svojich útvarov vedú školiť a viesť výcvik. Je to výhoda. K nám prídu už po zvládnutí toho základného výcviku a tak sa šetrí finančné prostriedky,“ dodáva zástupca riaditeľa centra výcviku Lešť plukovník Totkovič.

Prípravení na nové výzvy

Pripomína, že vzhľadom na finančné možnosti našej krajiny je hlavnou úlohou postaviť na Lešti za nie veľké peniaze plno-

hodnotné výcvikové zariadenia, vybavené kvalitným personálom, aby sa na nich mohli vycvičiť veľmi kvalitne pripravení vojaci, ale aj policajti či záchranári. Netreba zabúdať, že spomínané výcvikové zariadenia si pýtajú financie nielen na vybudovanie, ale aj na ich prirodzenú údržbu. Aby si udržali spomínanú vysokú úroveň. Lebo pri ich používaní sa postupne opotrebovávajú. Napríklad na uzavretých strelniciach (halách) likvidujú pri plnení streleckých úloh nielen terče, ale aj ich okolie. Balistická ochrana nie je večná. Obdobne je to aj na ostatných zariadeniach.

Podľa plukovníka Totkoviča v posledných 10 – 15 rokoch boli pred koalíčné sily stanovené predovšetkým expedičné úlohy, ktoré sa viac či menej podobali na špeciálne operácie. A na Lešti sa prednostne venovali spomínanej príprave. Posledný vývin v Európe ukazuje, že prípadný vojenský konflikt je k nám bližšie, ako sa v minulosti zdalo. Preto musíme premýšľať o ochrane štátneho teritória, precvičovať útočné a obranné operácie (ich striedanie) pri ochrane vlastného štátu, jeho obyvateľov. Vrátiť sa ku konvenčnému

vedeniu boja, viesť výcvik s väčšími jednotkami ako doteraz. Aby sme takýto výcvik mohli uskutočňovať, potrebujeme výcvikové zariadenia.

„Priestorovo ich máme, ale treba ich upraviť, doplniť, sprevádzkovať. Aby mohli na nich cvičiť jednotky veľkosti práporu, jeho spoluprácu s ďalšími jednotkami. Čo sa týka rozlohy, tak Lešť do určitej miery zabezpečuje uskutočnenie takého výcviku. Ale aby mohol byť kvalitný, musíme urýchlene investovať do spomínaných veľkých výcvikových poľných zariadení (najmä súčinnosť

nej strelnice, ktorá svojou rozlohou nielen v rámci Slovenska nemá obdobu, pokiaľ ide o hĺbku terčového manévru, dĺžku manévru),“ hodnotí možnosti Lešte v nastávajúcom období plukovník Totkovič

Centrum výcviku Lešť okrem toho zostáva aj naďalej hlavnou výcvikovou bázou pre martinský prápor výcviku. Najmä jeho základný výcvik, ale aj odborný výcvik (kurzy). Na Lešti absolvujú streľby z ručných i lafetovaných zbraní, hádzanie ručných granátov a niektoré ďalšie úlohy.

Text a foto: Jozef Žiak

Operácia Resolute Support

Slovenská republika sa zapojí do novej nebojovej operácie NATO v Afganistane s názvom Resolute Support. Má v nej pôsobiť do 66 slovenských vojakov. Mandát pre príslušníkov OS SR schválila 10. decembra vláda SR. „Už na summite NATO vo Walese sme deklarovali, že chceme aj naďalej prispievať k stabilizácii Afganistanu, lebo sme zodpovedným členom Aliancie. A tento záväzok plníme,“ uviedol minister obrany SR Martin Givčák. O začatí operácie Resolute Support rozhodla 28. novembra 2014 Severoatlantická rada. Operácia bude zameraná najmä na výcvik, poradenstvo a asistenciu pre afganské bezpečnostné zložky, a predovšetkým ide o nebojovú operáciu. Ozbrojené sily SR sa plánujú do operácie zapojiť v zmysle požiadaviek NATO a v súlade s národnými prioritami na nasadenie spôsobilostí ozbrojených síl takto: špeciálne sily, príslušníci do veliteľských štruktúr operácie, príspevok do nemocníc typu ROLE 1 a 2, národný podporný prvok a spojovacie spôsobilosti modulu nasaditeľných komunikačných a informačných systémov DCM-C.

Foto: npor. Peter Poldruhák

Ministerstvo usporilo milióny

Milióny eur sa podarilo usporiť ministerstvu obrany pri verejných obstarávaníach, ktoré realizovalo formou elektronických aukcií. Pri dodávke zemného plynu a elektrickej energie pre Akadémiu ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši sa ušetrilo viac ako 2 milióny eur. V elektronických aukciách súťažiaci viacerých záujemcov stlačila ceny výrazne smerom nadol o niekoľko percent. Príkladom úspor je aj nákup letiskových vlečných motorových zametačov pre leteckú základňu Sliač. Vďaka elektronickej aukcii zvíťazila ponuka, ktorá bola oproti predpokladanej cene nižšia o takmer 50 %. „Pri obstarávaníach formou elektronických aukcií sa nám výrazne darí šetriť finančné prostriedky a tie môžeme investovať do modernizácie ozbrojených síl,“ konštatoval minister obrany Martin Givčák. Aj nedávny nákup počítačov pre rezort obrany je toho dôkazom. Oproti predpokladu sa úspora vyšplhala na viac ako 2 milióny eur.

Foto: Michal Psota

Návšteva mierotvorcov

Druhý zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Pavel Macko sa 1. decembra stretol s predstaviteľmi rakúskej asociácie mierotvorcov na čele s generálom v. v. Güntherom Greindlom. Na stretnutí sa zúčastnili aj predstavitelia slovenskej partnerskej organizácie UN Veterans Slovakia. V sieni cti a slávy generálmajor Macko odovzdal generálovi Greindlovi pamätný odznak NGŠ OS SR za dlhoročný prínos k posilňovaniu spolupráce a budovaniu mieru.

Cvičenie Cyber Coalition

Doposiaľ najväčšie cvičenie kybernetickej bezpečnosti NATO Cyber Coalition 2014 sa konalo v dňoch 17. – 21. novembra. Zúčastnilo sa na ňom 28 krajín z celého sveta (viac ako 600 cvičiacich). Na základe simulovaného geopolitického scenára sa chronologicky vyvíjali udalosti a konflikty medzi fiktívnymi krajinami. Scenáre zahŕňali útoky na mobilné zariadenia, odcudzenie citlivých dokumentov, osobných údajov vojakov a narušenie funkčnosti systému na riadenie vzdušných operácií. Cvičenie za Slovenskú republiku koordinoval Národný bezpečnostný úrad, ktorý plnil úlohu kontaktného bodu s NATO. Na cvičení sa aktívne podieľali príslušníci novovzniknutej jednotky CSIRT.MIL a ostatní príslušníci Základne stacionárnych KIS Trenčín ako technický tím Ministerstva obrany SR.

Výročie tokajickej tragédie

Za účasti náčelníka generálneho štábu OS SR generálpodporučka Milana Maxima sa uskutočnila spomienka na obete fašistického besnenia 19. 11. 1944 v obci Tokajík. Na pietnom akte sa zúčastnili účastníci protifašistického odboja, zástupcovia Vojenskej kancelárie prezidenta SR, predstavitelia štátnej správy, samosprávy, delegácie z Ruska a Ukrajiny a ďalší hostia. Medailu ministra obrany SR odovzdali poslednej obyvateľke obce, ktorá prežila vyčistiť nacistických vojakov, Alžbete Medvecovej. Výročie, ktoré si v Tokajíku pripomenuli dvojdným pestrým programom, podporili Ozbrojené sily Slovenskej republiky.

Zhromaždenie kynológov

Kynológovia odborov VP a útvarov OS SR sa stretli 3. až 5. 12. v priestoroch Oddelenia kynológie Odboru výcviku a kynológie Vlkánová-Hronsek na Odborom zhromaždení kynológov rezortu obrany s cieľmi oboznámiť sa so zmenami organizačnej štruktúry Vojenskej polície k 1. 9. 2014, zjednotiť postup kynológov pri príprave psovodov a služobných psov na výkon služby, vysvetliť nové metódy výcviku služobných psov, stanoviť smerovanie služobnej kynológie a pripomenovať Smernicu ministra obrany 62/2007 o kynológii a Metodické pokyny riaditeľa Vojenskej polície v oblasti kynológie.

Zvony pre katedrálu

Prvý adventnú nedeľu 30. novembra v Katedrále sv. Šebastiána v Bratislave – Krasňanoch vojenský ordinár Mons. František Rábek požehnal 17 nových zvonov. Všetky sú vyzdobené znakom Ordinariátu OS a OZ SR a nápisom – Katedrála sv. Šebastiána Bratislava – Krasňany. Zvony sú vybavené elektromagnetickými bicími jednotkami. Súbor zvonov vo forme zvonkohry bude inštalovaný do voľného priestoru medzi dva piliere veže katedrály. Zvonkohra je vyrobená ako hudobný bicí nástroj, ktorý umožňuje interpretovať skladby podľa potrieb určených liturgickým rokom.

Veteráni v Sieni slávy

Minister obrany SR Martin Glváč 27. novembra v priestoroch Slovenského národného divadla slávnostne uviedol do Siene slávy šesť novodobých veteránov.

Za výnimočné činy, ktoré sa zapísali do novodobej histórie rezortu Obrany, do Siene slávy vstúpili podplukovník Peter Michlík a nadrotmajster Martin Boháčík. In memoriam boli takto ocenení rotmajster Patrik Fraštia, rotný Daniel Kavuliak, kapitán Edmund Makovník a nadrotmajster Ľubomír Igaz.

„Do Siene slávy boli uvedení aj štyria vojaci, ktorí obetovali to najcennejšie, svoj život. Byť dnes vojakom je náročné. Vyžaduje si to disciplínu, rozvahu, rozhodnosť, dôslednosť, ochotu spolupracovať, ale v zahraničných misiách aj rešpekt k iným kultúram,“ povedal minister obrany Martin Glváč.

Počas viac než dvadsať rokov sa v 30 misiách po celom svete vystriedalo takmer 17-tisíc našich vojakov. Stretnutia ministra obrany s novodobými vojnovými veteránmi sa pravidelne konajú od roku 2010. Sú vyjadrením pozornosti, vďaky, úcty k ich práci a poslaniu počas pôsobenia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. „Práve vďaka nim a ich pôsobeniu v misiách je dnes Slovensko a slovenskí vojaci synonymom spoľahlivosti, profesionality a dôvery. Právom sme na nich hrdí,“ dodal šéf rezortu obrany.

Minister obrany SR vyhlásil aj ďalší ročník ankety Vojenský čin roka. Na slávnostnom stretnutí sa zúčastnil aj štátny tajomník rezortu obrany Miloš Koterec a náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Milan Maxim.

Foto: Michal Psota

Kolíňanský vrch

Sčasti zalesnený výrazný Kolíňanský vrch (365 m n. m.), zhruba 15 kilometrov severovýchodne od Nitry patrí do Tríbečských vrchov a poskytuje kruhový výhľad. V úbočiach vrchu sú vápencové kameňolomy s krasovými dutinami a puklinami. V odlesnených partiách sú pasienky s krovinatou vegetáciou bohatou na teplomilné druhy a vzácnu chránenú flóru. Vrchol je dobre prístupný chodníkmi z Kolíňan a Pohraníc. Jeho jednu časť využívajú vojenské útvary nitrianskej posádky (protiletadlová raketová brigáda, mechanizovaný prápor) ako cvičisko. Rôznorodý terén cvičiska umožňuje kvalitnú prípravu vodičov kolesových i pásových vozidiel, ako aj taktické nácviky do stupňa čata. V poslednom období sa cvičisko Kolíňanský vrch využíva aj na prípravu kontingentov do medzinárodných misí a operácií (najmä UNFICYP, ale aj ISAF). V roku 2012 sa v jeho priestoroch odohrávala aj časť medzinárodného cvičenia vzdušných síl NATO MACE XIII.

Rozbahnená previerka

S cieľom zvýšiť úroveň pripravenosti vodičov pásovej a kolesovej techniky nitrianskeho mechanizovaného práporu sa v novembri uskutočnil v priestoroch posádkového cvičiska Kolíňanský vrch sústredený výcvik. Veliteľ druhej mechanizovanej rotý kapitán Marián Šimon pripomína, že pre vodičov je to vyvrcholenie výcviku v roku 2014 a výborná príprava na plavby, ktoré sa uskutočnia po dlhom čase v roku 2015.

„Pri plnení úloh cvičenia číslo 5 vo dne a v noci si precvičili jazdu v prúde. Počas jász museli plniť aj rôzne taktické úlohy. Napríklad prechod kontaminovaným terénom, správne reagovať na napadnutie zo strany slabého protivníka, ale najmä zdolať všetky prekážky. Daždivé počasie terén cvičiska rozbahnilo a zvýšilo nároky na vodičov. Ale to je dobre,“ konštatuje veliteľ rotý.

Ako neuviaznuť v bahne

V poslednom období vodiči toho veľa ne-najzdili. Časť vojakov sa len v júni vrátila po pol roku pôsobenia v operácii ISAF v Af-

ganistane. A tak pre mnohých z nich to boli tretie alebo štvrté jazdy. No našli sa aj takí, ktorí boli v teréne so svojimi BVP-2 v tomto roku po prvý raz. Veliaci poddôstojník 1. čaty 2. mechanizovanej rotý nadrotmajster Román Brúza dodáva, že jedným z cieľov zamestnania bolo naučiť vodičov BVP, aby pri jazde v prúde dodržiavali vzdialenosť medzi vozidlami a správne reagovali na všetky situácie. Pri vysokom stave vody museli pozorne prechádzať cez brod. „Zaradiť pred ním tretí prevodový stupeň, pri vstupe do vody spomaliť, zaradiť redukciu, vozidlo stále držať pod plynom. Nesmie zastaviť, aby neuviazlo na dne brodu. Vtedy

by už ani pásy nemuseli pomôcť,“ poznamenáva veliaci poddôstojník.

Bojové vozidlá opatrne schádzali po svaahu k najväčšej vodnej prekážke. Pred príchodom prvého vozidla z mláky náhlivo odleteli aj kačice, ktoré ju dovtedy ovládali. Niektorí potom vbehli do prekážky trochu razantnejšie a poriadne rozviriли vodu. Prehupla sa cez prednú korbu „bévepečka“. Bolo však vidieť, že slová veliaceho poddôstojníka si zobrali k srdcu. Na rozdiel od predchádzajúcich zamestnaní vo vodných prekážkach neuviazlo ani jedno vozidlo.

S nástrahami rozbahnenej dráhy sa najlepšie vyrovnali skúsení vodiči desiatni-

ci Marek Šnirc a Tomáš Zabák. Spoločne s ďalšími vodičmi si na svoje konto pripísali vyše 16 kilometrov za zdolanie štyroch štvorkilometrových okruhov cez deň aj v noci. Rodák z Lehoty pod Vtáčnikom desiatnik Šnirc je v ozbrojených silách už 13 rokov a začínal ešte v základnej službe ako vodič kolesovej techniky. Má aj zahraničné skúsenosti z pôsobenia v misii UNFICYP na Cypre a v operácii ISAF v Afganistane. Na základni v Deh Rawoode bol súčasťou celkom prvej slovenskej strážnej jednotky, ktorá plnila úlohy spoločne s holandskými a francúzskymi vojakmi. Pripomína, že v týchto poveternostných podmienkach býva zložitý aj prechod cez mostovku. Podľa neho si vodič musí vyrátať cez periskop vzdialenosť tak, aby sa ľavým pásom trafil na ľavý výjazd z mostovky.

Zradný terén

Jeho kolega desiatnik Zabák dodáva, že terén cvičiska na Kolíňanskom vrchu je dosť zradný. „Je tu veľa rozsiahlejších mlák, kamenisté podložie. Mnohí si myslia, že je ľahšie priechodnejší. Najmä mladší vodiči a tí čo majú dlhšiu prestávku v jazde v teréne mávajú potom značné problémy,“ konštatuje. V ozbrojených silách je už 11 rokov. Začínal na Aligatoroch, v súčasnosti jazdí na „bévepečku“ a nedá naň dopustiť. Podľa neho je to napriek rokom dobré vozidlo. Len sa treba náležite starať o jeho údržbu a vedieť využívať všetky jeho prednosti.

Okrem jazd vodiči plnili úlohy aj na ďalších pracoviskách. Precvičili si okrem iného prípravu techniky na plavbu, radenie rýchlostí a zatáčanie na rozpojených pásoch a zručnosti pri vynášaní raneného z vozidla. Veliteľ 2. mechanizovanej roty kapitán Marián Šimon bol s predvedeným výkonom svojich vojakov aj vzhľadom ťažký rozbahnený terén spokojný.

Text a foto: Jozef Žiak

Šéf Pentagónu odstúpil

Americký minister obrany Chuck Hagel sa po konzultáciách s prezidentom Barackom Obamom 24. novembra rozhodol odísť z funkcie. Súhlasil, že bude viesť rezort, kým Senát nepotvrdí do funkcie jeho nástupcu. Medzi možnými favoritmi sa spomínajú bývalá námestníčka ministra obrany Michele Flournoyová, ďalší bývalý predstaviteľ rezortu Ashton Carter či demokratický senátor Jack Reed. Bývalý republikánsky senátor Charles Timothy "Chuck" Hagel (68) pôsobil na čele Pentagónu od začiatku roka 2013. Jeho odchod by mal podľa NYT pomôcť oživiť činnosť Obamovho národného bezpečnostného tímu, aby mohol efektívnejšie riešiť krízy v súčasnom svete vrátane boja proti militantom v Iraku a Sýrii.

Foto: TASR

Krym sa mení na základňu

Hlavný veliteľ síl NATO v Európe americký generál Philip Breedlove 26. 11. 2014 vyhlásil, že ruské jednotky sú stále na východe Ukrajiny, kde separatistom poskytujú podporu v boji proti vláde. Vyjadril znepokojenie nad militarizáciou Krymského polostrova, ktorý Rusko anektovalo. Posilňovanie ruských jednotiek na Kryme sa môže prejavovať zintenzívnením vojenského vplyvu Ruska v celej oblasti Čierneho mora. Na brífingu v Kyjeve Breedlove uviedol, že znepokojenie NATO vyvoláva schopnosť ruských jednotiek obsadiť priľahlú časť Ukrajiny a použiť silu aj voči iným štátom. Podľa Breedlova výzbroj ruských jednotiek na Kryme tvoria aj okrídlené rakety i systémy protivzdušnej obrany.

Foto: TASR

Rusko chystá veľké cvičenie

Rusko plánuje v lete rozsiahle vojenské cvičenie s účasťou desiatok tisíc vojakov z Centrálného vojenského okruhu. Má byť zamerané na testovanie obranyschopnosti a na simuláciu rozmiestnenia armádnych jednotiek ako súčasť mobilizačného plánu. Počas manévrov by mali odskúšať aj nové druhy zbraní. Oficiálny predstaviteľ Centrálného vojenského okruhu plukovník Jaroslav Roščupkin spresnil, že cvičenie sa uskutoční vo viacerých výcvikových priestoroch nielen v Rusku, ale aj v zahraničí. Dodal, že bude trvať pomerne dlho.

Hranica bez kontroly

Ukrajina nemá kontrolu nad 409,3 kilometra dlhým úsekom hranice s Ruskou federáciou. Úsek prechádza cez územia, ktoré kontrolujú proruskí separatisti, informoval riaditeľ ukrajinskej pohraničnej služby Viktor Nazarenko. Nekontrolovaný úsek prechádza celou Doneckou oblasťou a čiastočne Luhanskou oblasťou. Hovorca ukrajinskej Rady národnej bezpečnosti a obrany (RNBO) Andrij Lysenko informoval, že na Ukrajine rotujú príslušníci ruských ozbrojených síl a do Donbasu prúdi z Ruska čoraz viac vojenskej výbavy.

Manévry v srdci protivníka

Vojenské lode ruského námorníctva vplávali 28. novembra 2014 do Lamanšského prielivu a vstúpili do neutrálnych vôd pri pobreží Francúzska, kde podnikli cvičenie. Rezort obrany v Moskve uviedol, že skupina štyroch lodí – raketového torpédoborca, výsadkovej lode, nákladnej lode a ťažného remorkéra – sa pred búrkou uchýlila do neutrálnych vôd pri francúzskom pobreží. Vojenské lode a plavidlá Severnej flotily na čele s protiponorkovým torpédoborcom Severomorsk preplávali najužšou časťou Lamanšského prielivu pri Calais a vplávali do zálivu Seiny, kde mali nacvičovať boj s podmorskými diverznými jednotkami.

Studená vojna 2.0?

Severoatlantická aliancia zaznamenala od začiatku roka 2014 do 20. novembra vyše 400 incidentov, počas ktorých sa ruské lietadlá priblížili k európskemu vzdušnému priestoru. Oznámil to generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg. „V Baltskom mori, Nórskom mori, v Čiernom mori a vo vzdušnom priestore v okolí NATO vidíme zvýšenú vojenskú aktivitu Ruska,“ uviedol počas návštevy Estónska Stoltenberg. Ruské lietadlá neoznamujú svoje letové plány, vypínajú transpondéry a nekomunikujú s civilnými dispečermi. „Takéto lety sú neospravedlňovateľné a predstavujú riziko pre bežnú leteckú dopravu,“ zdôraznil šéf NATO.

Mŕtve duše v Iraku

Vyšetovanie korupcie v irackej armáde odhalilo, že na výplatných listinách bolo až 50-tisíc falošných mien. Buď vôbec neexistujú, alebo v armáde nepracujú, dezertovali alebo zahynuli pri nedávnych bojoch, napriek tomu im však platy pravidelne chodili. Rozsiahla korupcia v irackej armáde sa považuje aj za jeden z dôvodov, prečo nie je schopná poraziť militantov z Islamského štátu. Predpokladá sa, že platy čerpali najmä skorumpovaní dôstojníci. USA investovali do irackej armády v posledných rokoch miliardy dolárov s cieľom postaviť ju na nohy.

TECHNIKA

TRENDY • VÍZIE

Oculus Rift zmení svet

Virtuálna realita má veľa podôb. Od vysnených, cez filmové, až po skutočné. Najreálnejšie predstavy zahŕňajú prilbu, ktorá človeka preniesie do iného sveta.

Zariadenia HMD (Head Mounted Display) sú tu už desiatky rokov. Ich rozšíreniu bránili technické a finančné limity. Palmer Luckey si chcel čosi podobné zaobstarať na hranie, no zistil, že nič také neexistuje. Doslova. Jestvovali drahé vojenské aplikácie, veľké simulátory lietadiel, no nič „na doma“. A tak to zmenil.

Oculus Rift dáva človeku pocit, ktorý sa nedá porovnať s ničím okrem reálneho sveta. Najkrajšia je však jednoduchosť a cenová dostupnosť. Už teraz si ho môžete objednať na Slovensku približne za 300 eur. Dostanete zariadenie revolučné ako dotykový telefón alebo koleso s pneumatikou.

Väčšina HMD poskytuje 40-stupňové zorné pole, Oculus Rift 110 stupňov. Už to nie je pohľad do iného sveta, ale iný svet. Všade okolo vás. Palmer si pri zostrojovaní prototypu pomohol mobilným telefónom. Displej z neho použil ako zobrazovaciu jednotku. V časoch moderných a rýchlych displejov za zanedbateľné ceny nie je dôvod vymýšľať niečo nové.

Tretou dôležitou vecou je rýchlosť. V odborných kruhoch označuje, koľko času ubehne medzi pohybom hlavy a tým, keď fotón vykresľujúci aktualizovanú scénu dopadne na sieťnicu oka. Musí byť menej ako 60 milisekúnd. Pri čase 60 ms medzi pohybom hlavy a zmenou scény väčšina ľudí začne pociťovať morskú chorobu. Ideálny čas je okolo 20 ms. Oculus Rift sa snaží dosiahnuť čas medzi 7 a 15 ms. No tento systém je doslova hraničný. Začnime senzormi pohybu. Bežný gyroskopický senzor pohybu má dnes frekvenciu zisťovania polohy 1000 hertzov. Oculus Rift používa senzory, ktoré sú 10-násobne rých-

lejšie. To znamená, že systém dostáva informáciu o zmene polohy 10 000 krát za sekundu. Pohyby sa vyhodnotia, filtrujú (napríklad tep srdca a dýchanie by nemali scénu ovplyvňovať) a výsledkom je solídnych 1 000 meraní za sekundu.

Ďalšou časťou je výpočet scény. Je to problém, ktorý riešia výkonné grafické karty, no aj tak ide o kritickú časť. Ak je scéna vykresľovaná 60 ráz za sekundu, čo je naozaj vysoký grafický výkon, vygeneruje sa za 16,67 ms. To je priveľa. Ak má generovaný svet vyzeráť dobre, mal by grafický čip zvládať aspoň 75 vykreslení za sekundu (13,33 ms na jedno vykreslenie).

Ako displej Palmer použil najprv AMOLED, ktorý dokáže zasvietiť a zhasnúť obrazový bod za 15 ms. Aby sa zabránilo rozmazaniu pohybu, obraz sa zobrazí len na pár milisekúnd a hneď zhasne. Takže ak používateľ pohne hlavou, za 1 ms sa systém dozvie, že scéna sa musí zmeniť, 13 ms trvá prekreslenie a odoslanie obrazu na LCD, kde sa zobrazí nová scéna za 16 ms a hneď zasa zhasne. Celé to trvá 19 ms.

Dnes firmu Oculus Rift vlastní Facebook (kúpil ju za dve miliardy dolárov) a tím je plný špičkových odborníkov, priekopníkov v oblasti virtuálnej reality a počítačovej mágie (za všetkých spomeňme Johna Carmacka, otca 3D hier). Oculus Rift bude dostupný v roku 2015. Za prijateľnú cenu ponúkne virtuálnu realitu filmovej kvality. Prenesie nás na dovolenku alebo do záhrobia, do práce, alebo do vojny. Táto technológia zmení náš svet navždy.

Text: kpt. Peter Garaj

Foto: Oculus Rift

Výtlak	11 500 t
Ponor	7,6 m
Maximálna rýchlosť	32 uzlov
Dĺžka	186,4 m
Šírka	20,8 m
Výška	42,5 m
Maximálny dosah	8 000 nm
Výdrž	30 dní
Posádka	485 osôb

Vojenská technika demonštruje silu Ruska

Rusko v ostatných mesiacoch minulého roka výrazným spôsobom posilnilo svoju vojenskú prítomnosť v mnohých regiónoch sveta. Nešlo o trvalú prítomnosť, ale nepravidelné provokačné lety strategických bombardérov Tu-95MS a Su-34, stíhačiek MiG-31 v regióne Baltického, Severného a Stredozemného mora a neočakávaný pohyb vojenských lodí pri pobreží Austrálie.

Raketový krížnik Varjag

Krátko pred začiatkom summitu skupiny G20 konanom 8. – 9. 11. 2014 v Brisbane, na ktorom sa zúčastnil aj ruský prezident Vladimir Putin, austrálska armáda spozorovala štyri ruské vojenské lode, ktoré sa pohybovali na hraniciach výsoštných vôd na severe Austrálie. Austrálsky premiér Tony Abbott označil prítomnosť ruských plavidiel v regióne za demonštráciu sily Moskvy. Vzťahy Ruska a Austrálie sú napäté od júlovej tragédie malajzijského lietadla, v ktorom cestovali aj desiatky austrálskych občanov. Že nešlo o málo významnú skupinu lodí, svedčí prítomnosť vlajkovej lode ruskej Tichooceánskej flotily, raketového krížnika Varjag, ktorého sprevádzali torpédoborec Maršal Šapošnikov, vlečná loď a tankovacie plavidlo.

Raketový krížnik s pôvodným názvom Červená Ukrajina (v roku 1996 premenovaný na Varjag) vyrobili v ukrajinských lodeniciach v Nikolajeve a do výzbroje sovietskeho a neskôr ruského vojenského námorníctva zaradili v roku 1989.

Krížnik Varjag je jednou z ťažkých vojenských lodí primárne určených na útok na hladinové ciele. Je poháňaný štyrmi hlavnými plynovými turbínami M8KF a dvoma pomocnými typu M70. Hlavné turbíny umožňujú dosiahnuť výkon 109 tisíc koní a pomocné 13 600, čo umožňuje dosiahnuť maximálnu rýchlosť plavby 30 až 32 uzlov s dosahom 2 500 námorných míľ (nm). Pri ekonomickej plavbe rýchlosťou 18 uzlov sa dosah plavby zvýši až na 7 500 nm.

Hlavnú protilodnú výzbroj tvorí 16 odpaľovačov kompletu Vulkan so 16 nadzvukovými strelami P-1000 umiestnených v prednej

časti lode. Vo výzbroji krížnika sú aj dva protiponorkové torpédomety PTA-53-1134 kalibru 533 mm so zásobou 10 torpéd a tiež dva raketové vrhače hlbinných bômb typu RBU-6000. Delostrelecká výzbroj bojovej lode je doplnená o vežu s dvoma 130 mm delami typu AK-130. Blízku obranu lode zaisťuje šesť delostreleckých systémov AK-630 s 30 mm rotačným kanónom určeným na ničenie hladinových a vzdušných cieľov.

Protivzdušnú obranu krížnika zabezpečuje protiletadlový komplet S-300F Riff so 64 strelami dlhého doletu. Na posilnenie protivzdušnej obrany krížnika slúžia dva protiletadlové komplety OSA-2M so 48 riadenými strelami typu 9 33. Prehľad o vzdušnej situácii zabezpečuje 3D rádiolokátor MR-800 Voschod s dosahom 555 km. Druhý 3D rádiolokátor MR-700 Fregat je určený na sledovanie vzdušných a hladinových cieľov na vzdialenosť 370 km.

Raketový krížnik má v zadnej časti lode pristávaciu plošinu pre vrtuľník Ka-27PL, ktorý je primárne určený na vyhľadávanie a ničenie ponoriek nachádzajúcich sa v hĺbke do 500 m.

Stíhací bombardér Su-34

Vlani v novembri bolo v zostave provokačných letov bombardérov Tu-95MS nad Barentsovým morom zaznamenané aj stíhacie bombardovacie lietadlo typu Su-34 (v kóde NATO Fullback). Ide o dvojmiestne stíhacie bombardovacie lietadlo štvrtej generácie. Hoci konštruktéri pri jeho vývoji prevzali veľa prvkov z predchodcov (Su-27, Su-33 a Su-35), Su-34 má nové riešenie prednej časti trupu, ktoré umožňuje sedenie dvoch pilotov vedľa seba. Kabína je rovnako priestraná ako v civilnom dopravnom lietadle Tu-134. Je tu aj priestor pre kuchynku, toaletu a lôžko, čo umožňuje predĺžovať pobyt posádky vo vzdušnom priestore. Členovia posádky sedia na vystreľovacích sedadlách Zvezda K-36DM. Tie sa dajú ľubovoľne natáčať, ale aj sklopiť, čo zvyšuje komfort pilotov. Avionika je navrhnutá ako ucelený zbraňovo-navigačný komplex s modulárnou koncepciou. Pilot má k dispozícii štyri multifunkčné farebné grafické displeje a čelný priehľadový displej ILS-31. Lietadlo môže pilotovať aj operátor zbraňových systémov, ale nie v bojovej situácii. Su-34 je určený na realizovanie veľmi presných raketových a bombových zásahov vrátane jadrových zbraní.

V lietadle je zabudovaný rádiolokátor typu N-011M Super Žuk so štrbinovou anténou s elektronickým vychyľovaním lúča. Pri objektoch s rádiolokačnou odrazovou plochou menšou ako 3 m² rádiolokátor má v režime vyhľadávania dosah 120 km a v režime sledovania 75 km. Radar umožňuje súčasne sledovať a navádzať riadené strely aj do zadnej polosféry vďaka rádiolokátoru N-012 umiestnenému v zadnom výstupku lietadla. Prijímač družicového navigačného systému GLONASS spolu s inerciálnym navigačným systémom umožňuje určovať polohu s presnosťou jeden meter.

Na lietadle boli použité prvky a materiály koncepcie stealth na zníženie efektívnej rádiolokačnej odrazovej plochy na 0,2 až 0,5 m², čo z neho robí tzv. neviditeľné lietadlo. Lietadlo má zariadenie umožňujúce tankovanie vo vzduchu, čím sa zvyšuje akčný rádius.

Dĺžka	22.0 m
Výška	5.93 m
Hmotnosť lietadla	22 500 kg
Maximálna vzletová hmotnosť	45 000 kg
Počet podvesných bodov	12
Maximálny ťah motora	137,28 kN (s prídavným spaľovaním)
Maximálna rýchlosť	Mach 1.8 (v optimálnej výške)
Výškový dostup	17 km
Dolet	4 000 km
Posádka	2 osoby

Hlavnou výzbroj tvorí jednohlavňový kanón GŠ-301 kalibru 30 mm a prídavná výzbroj s celkovou hmotnosťou 8 000 kg sa uchytáva na 12 závesných bodoch. Na závesoch môžu byť zavesené riadené strely s rádiolokačným, televíznym, laserovým, termovíznym, pasívnym a autonómnym navádzaním.

Podľa zámerov ministra obrany Ruskej federácie do konca roka 2020 vo výzbroji vzdušných síl má byť zaradených 150 – 200 lietadiel typu Su-34, pričom v októbri minulého roka ich už bolo 51. Pravdepodobne sa s ich pribúdajúcim počtom budú čoraz častejšie objavovať aj v rámci tzv. ruských hliadkovacích letov.

Dĺžka	49,5 m
rozpätie	51,1 m
Výška	12,12 m
Hmotnosť	90 000 kg
Maximálna vzletová hmotnosť	188 000 kg
Pohonná jednotka	4 turbovrtuľové motory Kuznecov NK-12 MV
Výkon pohonnej jednotky	11 000 kW
Maximálna rýchlosť	925 km/h
Dolet	15 000 km
Výškový dostup	12 km
Posádka	7 osôb

Strategický bombardér Tu-95 MS

Lietadlo Tu-95 (Bear) je jedným zo symbolom studenej vojny. Ide o medzikontinentálny turbovrtuľový bombardér raketový nosič, ktorý bol zaradený do výzbroje sovietskych vzdušných síl v roku 1956. Bombardér Tu-95 bol skonštruovaný pod vedením Andreja Tupoleva. Po prvý raz a naposledy na pohon lietadla tejto kategórie sa použili turbovrtuľové motory s protibežnými vrtuľami. V roku 1981 bolo lietadlo modifikované na verziu MS, pričom bolo vybavené novými krídlami s lepším aerodynamickým profilom, čo umožnilo väčší dolet. Pri konštrukcii verzie Tu-95MS (v kóde NATO Bear-H) sa vychádzalo z lietadla Tu-142MK, čím sa v niektorých detailoch značne odlišuje od verzie Tu-95. Predok je podobný verziám lietadla Tu-95KM a Tu-95RTs, ale má menší prekryt palubného rádiolokátora. Konštrukcia zadnej veže bola pozmenená. Tu je inštalovaný jeden dvojhlavňový kanón GSh-23L namiesto predchádzajúcich dvoch jednohlavňových kanónov typu NR-23s.

Osádka lietadla sa nachádza v dvoch kabínach bez katapultovacích kresiel. Verzia lietadla Tu-95 MS je nosnou verziou ruského strategického letectva s výzbrojou 6 striel s plochou dráhou letu typu Ch-55 s doletom 2 500 km.

Vybavenie lietadla umožňuje dlhé zotrvanie vo vzduchu, o čom svedčí rekord z 30. júla 2010, keď osádka zotrvala vo vzduchu 43 hodín, počas ktorých bolo potrebné štyrikrát dopĺňať palivo. Za tento čas lietadlo prekonalo 30-tisíc kilometrov nad troma oceánmi.

Zvyšujúce sa aktivity ruských strategických bombardérov, stíhačiek, tankovacích a prieskumných lietadiel vo vzdušných priestoroch a pri pobrežných vodách mnohých krajín svedčí o zvyšovaní bezpečnostného rizika nielen pre členské krajiny NATO. Takéto správanie Ruska núti ohrozované krajiny korigovať bojovú pripravenosť svojich ozbrojených síl, ktorej súčasťou by malo byť aj prehodnotenie výzbroje a výcviku.

Text: Juraj Beskid

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií AOS

Foto: TASR

Skratka AWACS (Airborne Warning and Control System = Letecký výstražný a riadiaci systém) nepotrebuje predstavovať. V posledných desaťročiach tento termín zdomácnel aj v našom vojenskom slangu.

Lietadlá s týmto zameraním poznáme už dlhšie, než sa objavila aj pre laickú verejnosť asi najznámejšia konštrukcia, označovaná touto skratkou, a to konkrétne stroj E-3 Sentry. Treba taktiež pripomenúť, že konštrukcií lietajúcich prehľadových radarov, inštalovaných na palube lietadiel, ktoré súčasne plnia aj úlohu lietajúcich veliteľských stanovísk, vzniklo skutočne veľké množstvo typov v rozličných hmotnostných a výkonových kategóriách. Pri neustále rastúcich cenách moderných radarových konštrukcií máloktorá armáda na svete dokáže vytvoriť súvislé pásmo pokrytia len s použitím pozemných a námorných radarových staníc. Ďalším problémom je pokrytie geograficky problémových lokalít, alternatívne vytváranie poľa rádiolokačného pokrytia v nových záujmových priestoroch a taktiež schopnosť pokryť svojím dosahom aj zóny, ktoré terénymi nerovnosťami predstavujú problém pre pozemné radary. Nemôžeme zabudnúť ani na schopnosť lepšieho videnia vzdušných cieľov letiacich nízko nad zemou a využívajúcich členitosť terénu. Aj preto význam lietadiel radarového prehľadu neprestajne vzrastá. Medzi faktory vplývajúce na možnosť ich väčšieho rozšírenia patrí aj neustála miniaturizácia súčiastkovej základne, ktorá

umožňuje inštalovanie nových radarových konštrukcií na menšie, ľahšie a prevádzkovo lacnejšie typy lietadiel, prioritne komerčných dopravných strojov. Kým doterajšie konštrukcie boli v celom svete vybavované najmä rotujúcimi anténami, spomínaná miniaturizácia a všeobecný pokrok v elektronike umožňuje na lietadlá inštalovať pevné nerotujúce anténové systémy s fázovaným radom. Ich výhodou oproti rotujúcim anténam nie je len menšia celková hmotnosť a vyššia mechanická i elektronická spoľahlivosť, ale vďaka rastu matematického výkonu a rýchlosti nepomerne vyšší rozsah spôsobilosti a bojových možností.

Iný prístup

Medzi jedny z najnovších špecializovaných strojov tejto kategórie patrí Boeing 737 AEW&C (Airborne Early Warning and Control = Letecká včasná výstraha a riadenie), ponúkaný na svetových trhoch americkou firmou Boeing; vybavený je inovatívnym radarom MESA (Multi-role Electronically Scanned Array) amerického výrobcu Northrop Grumman s integrovaným radarovým opytovaťom. Anténová jednotka radaru MESA je pevná a jej konštrukcia prispieva k nízkemu výslednému aerodynamickému odporu. Nová konštruk-

September	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5	6
	7	8	9	10	11	12	13
	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27
	28	29	30				

Október	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
				1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30	31	

Január

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Február

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

Máj

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Jún

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
Marec							1
	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29
	30	31					

	Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
April			1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30			

2015

Júl

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

August

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

November

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

December

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Lietadlo radarového prehľadu a velenia Boeing 737 AEW&C

cia lietadla rádiolokačného prehľadu a velenia vznikla takpovediac ako priama reakcia na austrálsky program akvizície lietadiel tejto kategórie, ktorý je známy pod označením Wedgetail. Samozrejmosťou je, že autor programu ponúka stroj aj iným potenciálnym klientom. Austrália začala definovať svoju potrebu lietadiel takejto kategórie na začiatku 90. rokov minulého storočia, v roku 1996 bola vydaná požiadavka na ponuky. V roku 2000 velenie austrálskych vzdušných síl podpísalo s firmou Boeing kontrakt na dodanie štyroch lietadiel s opciou na tri ďalšie stroje. Kontrakt sa nakoniec realizoval v podobe šiestich lietadiel, ktoré v Austrálii nesú služobné označenie E-7A Wedgetail.

Ďalšími zákazníkmi pre tento program je Južná Kórea, ktorá pre svoje potreby objednala štyri lietadlá Boeing 737 AEW&C a Turecko, ktoré taktiež objednalo štyri lietadlá tohto typu. Rokovania sa vedú aj s ďalšími možnými používateľmi.

Moderná konštrukcia

Výhodou lietadiel Boeing 737 AEW&C je priaznivý pomer celkových nákladov a výkonov (daný komerčnou používanou platformou), pomerne vysoká letová rýchlosť a vytrvalosť (stroj môže pôsobiť v operačnej zóne viac ako 8 hodín), vysoký dostup, veľký objem trupu, viacúčelovosť a perspektívnosť ďalšieho rastu výkonov (otvorený modulárny systém). Ako platforma je použitá konštrukcia dopravného lietadla

Boeing 737-700. Radar s fázovaným radom MESA výrobcu Northrop Grumman pracuje v pásme L, čiže v decimetrovom pásme vln. Ponúka veľký diaľkový dosah viac ako 200 námorných míľ (>370 km). Jeho pevná radarová anténová jednotka je vybavená celkovo 288 výkonnými vysielacími a prijímacími modulmi, ktoré sú po oboch stranách aerodynamickej plutvy (tieto sledujú na každej strane sektor $\pm 60^\circ$) aj jej vrchného vodorovne orientovaného dielca („Top Hat“), ktorý sleduje v smere vpred i dozadu sektory po $\pm 30^\circ$. Toto riešenie umožňuje uskutočniť celokruhový prehľad vzdušného priestoru za menej ako 10 sekúnd. Elektronické riadenie lúčov radaru umožňuje uskutočniť nielen podstatne

rýchlejší celokruhový prehľad priestoru ako v prípade mechanicky otáčanej antény, ale ak treba, môže sledovať len zvolený sektor (-y) a sústrediť všetku energiu iba tam. Výhodou elektronicke riadenej antény s fázovaným radom je veľký zisk s nízkou úrovňou bočných lalokov. V konštrukcii radaru aj jeho anténovej jednotky sú rozsiahlo použité komerčné komponenty (COTS = Commercial Off-the-Shelf). Integrovaný radarový opytovač má diaľkový dosah 300 námorných míľ (555 km). Posádka lietadla je dvojčlenná a obsluha radaru 6 až 10-členná (každý má k dispozícii viacúčelovú konzolu).

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

Varna

Bitka pri Varne na plátne Jána Matejku

Koniec stredoveku prebiehal v znamení veľkej expanzie osmanských Turkov do Európy. Niektorí historici ho priamo spájajú s dobytím byzantského Konštantínopolu (1453), iní zasa s bitkou pri Moháči (1526). Pravdu majú vlastne všetci, pretože nešlo o jednu udalosť, ale o dlhší proces. Na jeho začiatku v roku 1444 bola bitka pri Varne v dnešnom Bulharsku.

Nástup Osmanov

Začiatkom 15. storočia už boli takmer všetky územia juhovýchodnej Európy, najmä bulharské, v područí tureckej Osmanskej ríše, ktorej vládcom sa v roku 1421 stal iba sedemnášťročný sultán Murad II. Ten viedol vojny celých 25 rokov, pričom najskôr dobyl balkánske kresťanské oblasti, ako aj odbojné turecké emiráty Aydin, Germian, Mentese a Teke v Anatólii. Potom začal útočiť i na Benátky, Karamanidské emiráty, Srbsko a Uhorsko a v roku 1439 Srbsko z väčšej časti ovládol. Nato sa k uhorsko-srbskej koalícii v roku 1441 pridali Svätá ríša rímska, Poľské kráľovstvo a Albánsko a spoločne sa pokúsili Turkov zastaviť. Členstvo Poľska v tejto koalícii nebolo náhodné, pretože v roku 1440 sa uhorským panovníkom stal sotva šestnásťročný syn víťaza od Grunwaldu Vladislava II. Jagella – poľský kráľ Vladislav III., ktorého v Krakove korunovali už ako desaťročného a až do jeho šestnástich rokov za neho krajinu spravoval regent kardinál Zbigniew Oleśnicki. V Uhorsku mladík prijal meno Vladislav I. netušiac, že ho bude nosiť len necelé štyri roky.

Reálnym správcom Uhorska tých čias však bol Ján Huňady (asi 1387 – 1456), sedmohradský vojvoda pôvodom z Valašska (dnešné Rumunsko), narodený na hrade Vajda-Hunyad/Hunedoara, od ktorého

je odvodené i jeho meno. V prameňoch sa spomína aj ako „Turkobijec“ či „Biely rytier“, čo napovedá, že vo vojnách proti Turkom zohral významnú úlohu.

Posledná krížová výprava

Po neúspešnom obliehaní Belehradu Murad II. v roku 1443 požiadal Uhorsko o desaťročné prímérie a v lete 1444 prenechal trón svojmu dvanásťročnému synovi Mehmedovi II. Členovia protitureckej koalície, najmä Uhorsko, Benátky a pápež Eugen IV., podnecovaní kardinálom Giu-

lianom Cesarinim, ktorý inicioval i piatu krížovú výpravu do Čiech a v roku 1431 utekal od Domažlíc tak, že stratil klobúk, však zmluvu porušili a vyhlásili novú krížovú výpravu s cieľom oslobodiť Bulharsko a Srbsko a odľahčiť Byzanciu. Historické zdroje hovoria, že Murad II. odmietol prevziať velenie s tým, že už nie je sultánom, na čo mu jeho syn vedený prefikánnymi radcami napísal: „Ak ste sultán Vy, veďte svoje vojská! Ak som sultán ja, prikazujem Vám, aby ste viedli moje vojská!“

A tak sa na jeseň 1444, v ročnom období, v ktorom sa stredoveké vojny zvyčajne nevedli, dali vojská oboch strán na pochod, aby sa 10. novembra stretli pri Varne. Križiakov (odhadom asi 20 až 30 000 bojovníkov) z kráľovstiev Poľska, Uhorska, Chorvátska a Čiech, z veľkokniežatstva Litvy a kniežatstiev Valašska a Moldavska, vrátane kontingentov Svätej ríše rímskej, Pápežského štátu, rádu nemeckých rytierov a oddielov bulharských povstalcov, viedli dvadsaťročný poľský a uhorský kráľ Vladislav, päťdesiatšedemročný Ján Huňady a jeho švagor gróf Michael Szilágyi. Údajne až 100 000 Turkom velil vtedy štyridsaťročný skúsený Murad II.

Zbrane, zbroj a taktika

Zbrane a ochranná zbroj európskeho rytierstva sa v období vrcholného stredove-

Ján Huňady

ku vyvíjali skôr z hľadiska skvalitňovania materiálu, z ktorého ich majstri zbrojáři zhotovovali, než z hľadiska formy, a tak i kresťanskí rytieri pri Varne používali asi tri metre dlhé kopije s malým listovým hrotem a na boj zblízka najmä tzv. bastardy – dvojsečné jeden a pol ručné meče s čepeľou dlhou vyše metra, ako aj bojové sekerky, kladivá a palcáty. Ich oceľové štíty mali tvar vypuklého trojuholníka v hornej časti s výrezom na založenie kopije. Odetí boli do plátových pancierov, pod ktorými stále nosili krúžkové košeľe a nohavice. Krúžkové kukly mali i pod prilbami so sklop-ným priezorom väčšinou v tvare tzv. psieho nosa. Ľahkí jazdci boli chránení menej a na hrubé kožené alebo súkenné kabátce si navliekali nanajvýš kyrys, teda predný a zadný plech. Jednoduchšie a menej odol-

né boli aj ich kónické prilby s otvorenou tvárovou časťou, z ktorých už takmer zmizol predtým častý nánosník, používaný na prilbách tureckej ťažkej a ľahkej jazdy, ale aj pechoty i naďalej.

Turecká ťažká jazda, tzv. sipahiovia, preferovali tradičnú orientálnu krúžkovú zbroj zosilnenú kyrysom a z ručných zbraní okrem kopijí najmä ťažké zahnuté jednosieczné šable s krátkou záštitou. Ich oceľové alebo kožou a kovom pokryté drevené štíty mali tvar kruhu.

Zaujímavosťou je, že križiaci očividne nepohrdli skúsenosťami z husitských vojen a takmer tretinu ich pechoty pri Varne tvorili posádky bojových vozov, na ktorých viezli i ručné palné zbrane (tzv. píšťaly a hákovnice) a kanóny menšieho kalibru. Na druhej strane elitná turecká pechota (tzv. janičiari) tu okrem bojového umenia preukázala aj obdivuhodnú schopnosť budovať v poli improvizované palisádové opevnenia a tvrdo ich brániť proti tlaku nepriateľa.

Krvavá Varna

Križiacke vojsko dorazilo k Varne 9. novembra 1444 a podarilo sa mu vyhnať tureckú posádku z mesta. Potom zaujalo menej výhodné pozície pred mestskými hradbami, pretože tri turecké šíky stáli na vyššie položenom mieste. Obávaní peší janičiari tvoriaci stred Turkov sa dokonca opevnili palisádou a priekopou, takže útok proti nim bol vopred odsúdený na neúspech.

Stojí za zmienku, že ešte za pochodu k Varne kráľ Vladislava pred tureckou presilou varoval valašský knieža Vlad II. Dracula, ale márne. Sám sa na boji nezúčastnil, no poskytol križiakom 4 000 jazdcov. Je možné, že ho sprevádzal i jeho pätnásťročný syn, budúci knieža Vlad III. zvaný Tepes (Narážáč), krvilačný sadista milujúci narážanie zajatcov na koly, ktorý síce upírom nebol, ale poslúžil spisovateľovi Bramovi Stokerovi ako predloha pre jeho románového hrdinu grófa Drakulu.

Križiacke vojsko bolo tiež rozdelené do troch šíkov, pričom každý mal svoju vozovú hradbu obsadenú dobre vyzbrojenou pechotou. Križiaci boli celkovo vyzbrojení lepšie ako Turci, ale to na presilu v konečnom dôsledku nestačilo. Kráľ Vladislav preto počítal najmä s defenzívnym bojom spoza vozov, kombinovaným rýchlymi výpadmi jazdy a pechoty. Keď však Turci 10. novembra zaútočili a museli ustúpiť, necha-

li sa križiaci vyprovokovať na chaotický protiútok. Lenže Turci sa do boja vrátili a znovu začali ohrozovať vozové hradby križiakov. Vtedy, žiaľ, kráľ Vladislav namiesto toho aby napadol nepriateľa z bokov, na čo mal ešte dosť síl, vrhol sa na čele svojej ťažkej jazdy priamo na janičiarske opevnenie. Pri prekonávaní priekopy však rytieri stratili rýchlosť a pod palisádou im janičiari pripravili krvavý kúpeľ. S mnohými rytiermi padol i mladý kráľ. Ján Huňady mu už pomôcť nestihol a sám sa musel stiahnuť. Na druhý deň Turci dobyli i križiacke vozové hradby a tých obrancov, ktorí prežili a nedokázali ujsť, umučili. Lebo obyvatelia Varny ich v obave pred tureckou pomstou nepustili do mesta, v ktorom sa ešte mohli brániť...

Vlad III. Tepes
– inšpirácia
Brama Stokera

Epilóg

Odhady strát v bitke pri Varne sa rôznia, križiaci mali údajne 11 až 12 000 mŕtvych, Turkov vraj padlo od 20 do 40 000, teda výrazne viac. Jednoznačnými víťazmi sa však stali oni, a tak sa začal víťazný pochod islamu juhovýchodnou a strednou Európou. V roku 1453 Muradov syn Mehmed II. dobyl Konštantínopol a definitívne zlikvidoval Byzantskú ríšu. V roku 1526

Turci na hlavu porazili uhorské vojsko pri Moháči a čoskoro nato prenikli aj na územie dnešného Slovenska. Pri Varne padol aj kardinál Cesarini. Bulhari dali kráľovi Vladislavovi čestný prívlastok Varnenčik a Murad II. ešte dlho po bitke ukazoval jeho odfatú hlavu naloženú v mede svojim hosťom...

Text: PhDr. Ján Dolinay

Sipahiovia
– elitní
tureckí
jazdci

Sultán Murad II.

Nepatrí do starého železa

Vzlietli pred 65 rokmi a slúžia dodnes. Ide o stratosférické lietadlá WB-57 v službách americkej Národnej agentúry pre aeronautiku a vesmír (NASA). Družicové snímky prezradili, že z americkej leteckej základne Camp Lemmonier v africkom štáte Džibuti operuje stratosférické lietadlo WB-57 a pravdepodobne vytvára komunikačnú sieť či mapové podklady pre americké ozbrojené sily v Afrike. Základom WB-57 je britský taktický bombardér English Electric Canberra, ktorý prvý raz vzlietol v roku 1949. Americké licenčné verzie Martin B-57 prešli úpravou a so zdvojnásobenou plochou krídel dosahovali maximálnu letovú výšku 20 km s užitočným zaťažением 4,4 t, doletom 4 300 km a výdržou 6,5 h letu. Slúžili na meteorologické pozorovania, prieskum i elektronický boj. Americké letectvo posledné z nich vyradilo na začiatku osemdesiatych rokov. Dva stroje získala NASA a dodnes pracujú tak spoľahlivo, že dala renovovať aj tretí. V roku 2011 ich dokonca v Afganistane s komunikačným retranslátorom Battlefield Airborne Communications Node (BACN) využívala aj americká armáda.

Foto: NASA

Robot z Čiech

Na výstave Future Forces 2014 v Prahe na sklonku minulého roka získal cenu Zlatý Future Forces a ocenenie za najzaujímavejší technický exponát kolesový vojenský robot TAROS 6x6 V2, produkt českej spoločnosti VOP CZ v spolupráci s Univerzitou obrany v Brne, VŠB-TU Ostrava, VUT Brno a ČVUT Praha. TAROS je modulárny kolesový robot vhodný pre špecializované nadstavby na logistickú aj bojovú podporu mechanizovaných, prieskumných a špeciálnych jednotiek. Základným prvkom je kolesová časť s integrovaným elektrickým motorom, prevodovkou a závesným mechanizmom. Výkon jedného elektromotora je 10 kW, hmotnosť modelu 6x6 dosahuje 1 400 kg. Samostatne ovládateľné kolesá umožňujú skvelú manévrovateľnosť vrátane otáčania na mieste či pohybu do boku. Bloky možno v prípade poruchy alebo poškodenia jednoducho vymeniť. Základný samostatný modul je 4x4 s lítium-fosfátovými akumulátormi, riadiacou a komunikačnou elektronikou a s modulárnou senzorickou nadstavbou, doplnkový modul je 2x2. Umožňujú podľa potrieb robota rôzne konfigurovať a zvyšovať tak nosnú plochu, priechodnosť, rozšíriť o generátor elektrickej energie, robotickú ruku, základňu pre bezpilotné lietajúce systémy či zbraňovú stanicu. Podrobné špecifikácie výrobca zatiaľ nezverejnil.

Foto: VOP CZ

Iskander-M v prevádzke

Ruský Centrálny vojenský okruh dostal prvú súpravu taktických balistických rakiet Iskander-M, informovalo ruské ministerstvo obrany. Celkovo ide už o štvrtý útvar systému Iskander pre pozemné sily, ktorý uviedli do prevádzky. Podľa agentúry TASS mobilný raketový systém do každého počasia zasiahne cieľ vo vzdialenosti až 500 kilometrov. Bojovú posádku tvoria traja ľudia. Podľa agentúry RIA Novosti prešiel systém úspešnými testmi v roku 2007. Armáda momentálne používa jeho varianty Iskander-M a Iskander-K. Hlavný veliteľ ruských pozemných vojsk Oleg Saľukov oznámil, že do konca roka 2016 bude mať armáda sedem útvarov vyzbrojených raketami Iskander-M.

Kyjev odmietol kanadské F-18

Ukrajinská vláda odmietla prevziať od Kanady 20 bojových lietadiel typu F-18. Dôvodom sú vysoké náklady na údržbu a nedostatok vycvičených pilotov. Vlni v lete sa objavili správy, že kanadská vláda by v rámci modernizácie svojich leteckých síl mohla darovať Ukrajine 20 strojov F-18, ktoré vyradila z prevádzky. Podľa bývalého námestníka ukrajinského ministra obrany Leonida Poľakova, súčasného poradcu parlamentného výboru pre národnú bezpečnosť a obranu však Kyjev ponuku odmietol. „Predovšetkým z finančných dôvodov, pretože každého pilota obsluhuje niekoľko tisíc členov špeciálneho personálu, ktorý zabezpečuje jeho let,“ vysvetlil Poľakov. Okrem toho, ako dodal, pilotovanie takého typu lietadla by si vyžadovalo moderný výcvik, pretože väčšina z ukrajinských pilotov bola vycvičená na riadenie sovietskych bojových lietadiel.

Japonci nakupujú vo veľkom

Japonské ministerstvo obrany oznámilo úmysel obstaráť v tomto roku pre potreby svojich ozbrojených síl tri americké bezpilotné prieskumné lietadlá RQ-4 Global Hawk, sedemnást konvertoplánov V-22 Osprey a zatiaľ bližšie neurčený počet lietadiel včasnej výstrahy a riadenia E-2D Advanced Hawkey. V rámci zmeneného smerovania japonskej obrany ministerstvo už vlni oznámilo, že do roku 2020 nakúpi a modernizuje bojovú techniku za 240 miliárd dolárov. Podľa odborníkov ide o reakciu na rozvoj a zintenzívňujúce sa aktivity čínskej armády.

Druhý Mistral spustili potichu

Dvadsaťdruhá novembra 2014 vo francúzskom prístave Saint-Nazaire potichu bez slávnostnej ceremónie spustili na vodu druhú výsadkovú loď triedy Mistral, nazvanú Sevastopol, ktorú stavajú na objednávku Ruskej federácie podľa zmluvy z roku 2010. Prvé plavidlo Vladivostok mala ruská strana získať 14. novembra v minulom roku. Francúzsko však ustúpilo tlaku spojencov a napriek hroziacim astronomickým pokutám Vladivostok Rusku neodovzdalo.

Rusko modernizuje Tu-160

V novembri 2014 vzlietol prvý z modernizovaných ruských strategických bombardérov Tu-160 s novou avionikou, radarom, navigačnými, zameriavacími a obrannými elektronickými systémami, viackanálovou digitálnou satelitnou komunikačnou technikou, autopilotom a ďalšími systémami. Bombardér z roku 1981 prekonal americký B-1B Lancer veľkosťou, rýchlosťou, nosnosťou i doletom. Sovietska armáda dostala prvé Tu-160 až v roku 1987. Pre problémy s kvalitou i údržbou ich však oficiálne zaviedli až ruské vzdušné sily v roku 2005. Devätnásť strojov mala i Ukrajina. Ruské letectvo ich v roku 2008 používalo šesťnásť. Posledný získalo v roku 2007 a do roku 2030 plánovalo zvýšiť ich počet na 30, no už vtedy bola problémom ich zastaranosť. Tri ruské Tu-160 teraz podstupujú hĺbkovú modernizáciu avioniky na štandard Tu-160M. Od roku 2016 by sa mali modernizovať aj pohonné jednotky desiatich Tu-160 na NK-32M.

SNP podľa Čelka

Priamy účastník SNP profesor Jaroslav Čelko, ktorého minister obrany SR Martin Giváč v roku 2012 povýšil do hodnosti podplukovník vo výslužbe, vydal vlni pri príležitosti 70. výročia SNP publikáciu September 1944 v údolí Rajčianky a v Domanižskej a Pružinskej doline.

„Nemci mu vytrhali zuby, narezali kožu, polámali údy a jeho mŕtvolu vykazovala hrozné znaky násilia,“ opisuje vo svojej knihe smrť Ondreja Sádeckého z Briestného pri Považskej Bystrici.

Runda pre vrahov

Ondrej Sádecký 30. septembra 1944 v pružinskom hostinci Jozefa Mettu naletel príslušníkom nemeckej protipartizánskej trestnej jednotky, ktorí rozprávali po rusky a ukrajinsky. Ukrajinci v službách Nemcov sa totiž prezentovali, že sú partizáni. Ondrej sa s nimi po slovansky zbratal. Zobral im rundu a pochválil sa, že tiež pomáha partizánom. Nacisti ho vzápätí zaistili a predviedli na vypočúvanie pred nemeckého veliteľa. Ten však nebol s bežným vypočúvaním spokojný. Preto ho odvliekli do Fačkova, kde ho mučili, až kým nezomrel.

„Pol storočia som sa venoval dejinám myslenia od antického Grécka až po moderných mysliteľov a veľa som aj publikoval. No vždy som si myslel, že o tom, na čom som osobne zainteresovaný, by som písať nemal,“ povedal nám profesor

sor Ing. PhDr. Jaroslav Čelko, DrSc. Rodák zo Sádóčného (okr. Považská Bystrica), ktorý žije v Bratislave, s úsmevom na vysvetlenie dodal: „Viete, nechcel som, aby moje spomienky niekto vnímal sľaby rozprávanie starého zbrojnoša.“ Prof. Čelko má však k takému prístupu v historickej spisbe ďaleko. Ani v knihe o Povstaní vo svojom rodnom kraji nevychádzal len z vlastných spomienok. Čerpal z desiatok monografií, zborníkov, periodík aj autentických rozhovorov. Pri viacerých udalostiach zo sledovaného obdobia dokázal energicky otvoriť polemiku aj so súčasnými erudovanými autormi.

V oddiele Sivuškina

Jaroslav Čelko bojoval na strednom Považí pod velením Vasiľa Sivuškina. Aká bola jeho motivácia odísť do Povstania? „Môj otec Rudolf, murár, tvrdo pracoval v Ostrave, Brne, vo Viedni či v Budapešti. Bol presvedčený sociálny demokrat a jeho ľavicové myšlienky mali vplyv na celú rodinu,“ spomenie. Napríklad mladý Jaroslav aj preto ako jeden z dvoch z 30-člennej triedy považskobystrickej Všeobecnej učňovskej školy odmietol vstúpiť do Hlinkovej mládeže. Na tie časy to bola viac ako iba opovážlivosť. K partizánom sa pridal hneď 3. septembra 1944, keď vznikol v Domaniži, kúsok od Sádóčného, partizánsky oddiel Sivuškina. Pri vzniku mal do sto členov. Ozbrojenú silu povstalcov v Domanižskej doline predstavoval aj partizánsky oddiel Prečín. Začal sa vytvárať 9. septembra 1944 a mal 120 až 150 príslušníkov. Ako hovorí prof. Čelko, oba oddiely boli súčasťou Druhej československej partizánskej brigády M. R. Štefánika, ktorej velil do 9. septembra 1944 Viliam Žingor a potom Konstantín Karpovič Popov. Jej hlavným poslaním bola obrana údolia Rajčianky, Súľovskej kotliny a Domanižskej aj Pružinskej doliny. „Dobre si spomínam na tvrdý nemecký útok na Domanižskú dolinu, na presun nás partizánov z Domaniže do Pružiny a hneď pod Strážov, ako aj na nemecké represálie proti povstalcov a civilným obyvateľom,“ povie – a to všetko opisuje aj vo svojej knihe. O vývoji situácie pritom podnetne hovorí tak v širších súvislostiach, ako aj na pozadí konkrétnych príbehov.

Profesor Čelko patrí k rekordérom v tom zmysle, že svoju ostatnú knihu napísal ako 91-ročný. No a hoci bývalému partizánovi pomohlo s nákladmi na tlač niekoľko sponzorov, musel si na vydanie publikácie ešte požičať. Ako však s presvedčením tvrdí, o Povstaní a protifašistickom odboji treba hovoriť aj dnes. A on v tom nechcel ostať rodnému kraju dlžníkom...

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a archív jč

Veriť ľuďom sa oplatí

V priestoroch veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene sa 10. decembra uskutočnilo zhromaždenie Hlavného poddôstojníka OS SR štábného nadrotmajstra Vladimíra Beluša s veliacimi poddôstojníkmi. Cieľom bolo vyhodnotenie činnosti veliacich poddôstojníkov vo zväzkoch a útvaroch. Na zhromaždenie zavítal náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim a zástupca veliteľa vzdušných síl plukovník Vladimír Kováč.

Generál Maxim stál pri zrode poddôstojníckej akadémie a profesionálneho poddôstojníckeho zboru. Dnes priznáva, že veril úspechu celého procesu, ale v kútiku duše mal určité pochybnosti.

„Som rád, že sa nepotvrtili. Znova sa ukázalo, že sa oplatí veriť ľuďom. Poddôstojnícky zbor sa stal chrbticou ozbrojených síl. Dnes už nikto z veliteľov nespochybňuje jeho úlohu pri výcviku a výchove vojakov. Som rád, že poddôstojníci robia dobré meno našim ozbrojeným silám a Slovensku aj počas pôsobenia v zahraničí. Napríklad štábný nadrotmajster Richard Fabri-

cius, ktorý je zástupcom riaditeľa poddôstojníckych kurzov v NATO škole v Oberammergau,“ konštatoval generál Maxim.

Štábný nadrotmajster Vladimír Beluš pripomenul, že po úpravách a zmenách v kariérnych kurzoch Poddôstojníckej akadémie a v ďalšom odbornom výcviku bola optimalizovaná dĺžka kurzov, ich program, ako aj prehodnotené vysielanie profesionálnych vojakov do spomínaných kurzov. „Spomínanými zmenami, úpravou denného poriadku so zameraním na zvýšenie vyučovacích hodín sa nám podarilo skrátiť rozsah mnohých kurzov a priprav, lepšie využiť čas i finančné prostriedky. Oproti roku 2012, keď nás stál jeden frekventant asi 16,6 eura na deň sme ich v tomto roku pripravovali za 10,5 eura a rezortu takto usporili vyše 335 tisíc eur.“

Nemenej dôležitá je optimalizácia hodnotnej štruktúry mužstva a poddôstojníkov v súlade so štruktúrou členských krajín NATO či riešenie nepriaznivej situácie v personálnej naplnenosti v kategórii mužstva a poddôstojníkov. Hlavnou úlohou výcvikového roku 2015 je podľa štábného nadrotmajstra Beluša efektívny výcvik jednotlivcov pod vedením poddôstojníkov a implementácia skúseností zo zahraničných misií.

Na záver zhromaždenia spoločne s náčelníkom GŠ OS SR generálporučíkom Milanom Maximom odmenili najlepšieho poddôstojníka OS SR za rok 2014 a udelili vojenské medaily a odznaky vybraným príslušníkom mužstva a poddôstojníkov.

Text a foto: Jozef Žiak

O najlepšom poddôstojníkovi pre rok 2014 rozhodla komisia pod vedením hlavného poddôstojníka OS SR štábného nadrotmajstra Vladimíra Beluša na svojom zasadnutí 27. novembra v priestoroch poddôstojníckeho klubu martinského práporu výcviku.

Po náročnom výbere zo šiestich kandidátov sa komisia rozhodla udeliť ocenenie Najlepší poddôstojník OS SR vo výcvikovom roku 2014 rotnému zo žilinského piateho pluku špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka. Jeho meno a ďalšie podrobnosti z pochopiteľných dôvodov ochrany osobných údajov príslušníkov špeciálnych síl neuvádzame.

„Ocenenie Najlepší poddôstojník výcvikového roka, udeľované na základe presne stanovených kritérií, nie je len formou zhodnotenia individuálneho prístupu jednotlivca za prínos k budovaniu profesionálnych síl, ale svojou povahou aj pevnou súčasťou programov profesionálneho rozvoja mužstva a poddôstojníkov. Som rád, že ocenenie si získava čoraz väčšiu prestíž v poddôstojníckom zbore i medzi veliteľmi. Veď v Martine sa zišli aj zástupcovia Čestnej stráže prezidenta SR a Vojenskej polície. Ocenenie si teda získalo meno v rámci celého rezortu obrany,“ konštatoval hlavný poddôstojník OS SR.

Podľa jeho slov je konkurencia pri výbere najlepšieho poddôstojníka z roka na rok väčšia a celkovo rastie profesionálna pripravenosť poddôstojníkov. Rotný zo žilinského pluku, ktorý má niekoľkonásobné skúsenosti z pôsobenia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu v Iraku a Afganistane vyhral s tesným rozdielom pred svojimi kolegami z iných druhov síl. Medzi nimi bol napríklad padákový inštruktor rotný Karol Adamčík z prešovského vrtuľníkového krídla, ktorý má na svojom konte vyše 12-tisíc zoskokov a dva tituly majstra sveta v presnosti pristátia, skúsený inštruktor z martinského práporu výcviku rotmajster Peter Švantner, vojenský policajt rotmajster Jozef Kmeť, ktorý absolvoval medzinárodné cvičenia mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO a pôsobil v misii OSN UNMEE v africkej Eritrei, UNFICYP na Cypre i v operácii ISAF v Afganistane. Nechýbali ani zástupcovia čestných stráží. Čatár Miroslav Papranec z útvaru Čestnej stráže OS SR či čatár Ľudovít Vereš z Čestnej stráže prezidenta SR, ktorý okrem iného reprezentuje Slovensko v rugby.

„Ocenenie je pre mňa určitou satisfakciou za odvedenú prácu v našom útvere v prospech ozbrojených síl i motiváciou do budúcnosti,“ hovorí ocenený poddôstojník, ktorý nedávno úspešne absolvoval štúdium na jednej z fakúlt žilinskej univerzity.

Text a foto: Jozef Žiak

- V dňoch 20. 10. až 21. 11. 2014 sa v Odbore výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová – Hronsek konali kariérne kurzy pre poddôstojníkov Vojenskej polície, zamerané na právnu a vševojskovú prípravu. Frekvenciou absolvovali záverečné preskúšanie formou písomného testu a nadobudnuté vedomosti prezentovali pred skúšobnou komisiou zloženou z príslušníkov Odboru výcviku a kynológie. Po úspešnom absolvovaní získali osvedčenia o absolvovaní kariérneho kurzu a traja z nich boli povýšení do vyššej poddôstojníckej hodnosti.

- Od 10. do 21. novembra sa v priestoroch Ženíjného práporu Pozemných síl OS SR uskutočnil kurz inštruktorov na identifikáciu a vyhľadávanie improvizovaných výbušných zariadení C-IED Train the Trainer. Zamerail sa na zvládnutie základných teoretických poznatkov týkajúcich sa problematiky improvizovaných výbušných zariadení, zásad pre správne rozpoznanie indikátorov na prítomnosť IED a postupov používaných pri prehľadávaní terénu. Zúčastnilo sa na ňom 37 profesionálnych vojakov z útvarov a zariadení Pozemných síl OS SR.

- V dňoch 18. a 19. 11. sa v Odbore výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová – Hronsek konal výcvik jazdy v teréne pre príslušníkov MO SR. Zameraný bol predovšetkým na praktické jazdy v rôznych terénnych podmienkach v priestoroch CV Lešť.

- V pondelok 24. novembra v Bratislave slávnostne odovzdali Pamätnú plaketu MUDr. Vladimíra Krišľa za rozvoj a propagáciu darcovstva krvi. Z rúk prezidenta Slovenského Červeného kríža Viliama Dobiáša ju prevzal príslušník 1. roty Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky, 96-násobný darca krvi desiatnik Michal Potocký.

- Odbor výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek vykonal účelový výcvik v streľbe z krátkej a dlhšej zbrane pre príslušníkov OS SR ako súčasť ich prípravy pred vyslaním do operácie Afganistan RS. Zamerail sa na bezpečnú manipuláciu so zbraňou, správne mierenie a spúšťanie pri streľbe i odstraňovanie možných porúch.

- Príslušník levického 13. mechanizovaného práporu čatár Miroslav Škadra sa po minuloročnom úspechu v kulturistickej kariére zúčastnil na IFBB Majstrovstvách Európy, kde získal zaslužené prvé miesto. Počas jesennej súťažnej sezóny Škadra bodoval súťažiach Grand Prix PEPA Opava, kde obhájil tretie miesto a druhé miesto obsadil v súťaži Tatranský pohár. Získal nomináciu na Majstrovstvá sveta IFBBh 12. – 16. novembra v Brazílii. V kategórii mužov do 70 kg postúpil do TOP 15 a obsadil skvelé desiate miesto. V súčasnosti mu patrí prvá priečka najúspešnejších kulturistov na Slovensku.

- Praktické a teoretické preverenie základných bojových zručností príslušníkov práporu podpory sa uskutočnilo v dňoch 25. – 27. novembra v priestoroch Zmiešaného krídla Sliač. Cieľom bolo preverenie vojaka a malej skupiny z taktickej, streleckej, ženijnej, zdravotnej prípravy a zároveň radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. Na výcviku sa zúčastnilo 40 profesionálnych vojakov.

- Päťdesiat frekvenciou dôstojníckeho kurzu AOS Liptovský Mikuláš navštívilo 10. decembra Odbor výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová – Hronsek, aby sa oboznámili s činnosťou príslušníkov Vojenskej polície, ich pôsobnosťou a právomocami. V praktických ukážkach videli prácu psovodov Vojenskej polície. Záver návštevy patrila inštruktorom skupiny všeobecného výcviku a ich ukážkam služobných zákrokov.

Príprava špeciálov (aj) s Američanmi

Ako v septembri 2014 na summite NATO vo Walese potvrdil minister obrany Martin Glváč, Slovensko vyšle svojich vojakov aj do operácie Resolute Support. Vyslanie do 66 vojakov schválila Národná rada Slovenskej republiky 11. decembra 2014 presvedčivými 114 hlasmi.

Vyslaní budú najmä vojaci špeciálnych síl, zdravotníci či špecialisti na komunikačné a informačné systémy. Zabezpečovať budú predovšetkým výcvik afganských vojakov, spojený aj s logistickou podporou, niektorí budú pôsobiť na veliteľstve operácie. Aj preto sme sa stretli s veliteľom 5. pluku špeciálneho určenia plukovníkom Ľubomírom Šebom. Hlavnou témou našej diskusie bolo prezbrojenie jeho vojakov, a to aj s príspevkom vojenských fondov USA.

Pomoc z vojenských programov USA

Vyslanie príslušníkov OS SR do Afganistanu by malo Slovensko stáť 10,3 milióna eur a finančné prostriedky budú čerpať z rozpočtu nášho ministerstva obrany. Je to číslo vhodné aj na porovnanie, keďže Američania Žilincanom bezodplatne poskytli v ostatných dvoch rokoch modernú výzbroj a výstroj v hodnote 8,9 milióna dolárov. Sú to teda približne dve tretiny z našich celoročných plánovaných nákladov na Resolute Support Mission v budúcom roku.

„Pokiaľ ide o modernizáciu, s americkými partnermi sme priebežne spolupracovali už v predstupovom období niekedy od roku 2000. Bolo to ešte v rámci programu Partnerstvo za mier. V zmysle programu FMF (Foreign Military Financing) boli ich dary zamerané predovšetkým na to, aby sme boli kompatibilnejší so špeciálnymi silami Aliancie,“ spomenul logista 5. pluku. Pre 5. pluk bola táto spolupráca s Američanmi aj vo výcviku dôležitá tiež preto, lebo od septembra 2011 do marca 2013 bol po prvý raz vyslaný na plnenie úloh do ISAF. V Afganistane vtedy Žilincania mentovali približne 120-člennú provinčnú policajnú jednotku. Logista dodal: „Už v roku 2010 pri rekognoskácii pred nasadením nám Američania povedali, že pomoc môžeme dostať aj cez ďalšie programy. Išlo najmä o program s označením 1206. Splňali sme totiž dve hlavné podmienky – boli sme nasadení spolu s Američanmi a bojovali sme proti terorizmu“. Plukovník Šebo aj jeho logista veľmi oceňujú spoluprácu s americkým podplukovníkom Matthewom H. Nuhseom, ktorý bol na americkej ambasáde v Bratislave vedúci oddelenia kancelárie obrannej spolupráce (ODC – Office Defence Cooperation). „Keď nám Američania povedali, že sa budú dať otvoriť aj ďalšie programy, no

musíme predložiť kompletný plán, začali konzultovať spojári, výzbrojáři, logisti či zdravotníci. Postupne sme definovali, kde máme najväčšie rezervy a akú máme pri takto otvorenej možnosti financovania víziu,“ konštatoval plk. Šebo.

Pušky, spojovací materiál, prilby

Veliteľ žilinských špeciálov spomenul, že so zámerom o prezbrojenie začali už pred desiatkou rokov. Rezort obrany pre nich postupne nakupoval pištole Glock 17, útočné pušky HK 416, ostreľovačky 308 Winchester, granátomet AGS 17, 60-milimetrový mínomet C-08 Commando či multifunkčný podporný zbraňový systém Carl Gustaff kalibru 84 milimetrov. „Smerovanie bolo dobré, ale zbraní bolo stále veľmi málo, takže našou primárnou zbraňou naďalej ostával klasický samopal vz. 58,“ dodal veliteľ Šebo. A aj keď sa podarilo kúpiť viacero HK 416, na ich ďalšiu akvizíciu neboli financie. „Američania nám pre útvar dodali nové pušky M4 v najmodernejšom prevedení. Aj s taktickými svetlami, nočným videním, laserovými značkovačmi či s granátometmi,

o čom sa pri Sa 58 dalo iba snívať. Celkový prechod na aliančný kaliber 5.56 bol pre nás absolútne dôležitý. Tiež bolo dôležité, že sme so zbraňami dostali aj istý objem munície. Okrem toho sme doplnili tiež súpravu ostreľovačiek o model M107.“

Veľmi dôležité bola aj modernizácia spojovacích systémov: „Stanica R-152 Harris je ako väčší mobil, ľahká a prenosná, pre bojovníkov a v nasadení vhodná aj do áut,“ konštatoval žilinský logista. Je samozrejmé, že v rámci nasadenia ňou musí disponovať každý príslušník špeciálnych síl. V zastavanej aj v zelenej zóne môže zabezpečovať spojenie cez satelit, ako aj pásmami KV či VKV. „Z amerického fondu sme dokúpili batérie či antény. Všetok materiál bol nový.“

„Veľmi dobre sme na tom v balistike a aj prilby a vesty sú z amerického daru,“ dodal plukovník. Zhodnotil, že aj keď je ešte otvorená otázka guľometov, v oblasti zbraňových kompletov nevidí väčšie problémy. V spojení je tiež ešte niekoľko vecí na riešenie, ale aj tak už sú na tom vynikajúco. Podobne ako v materiáli, ktorý sa týka zdravotníckeho zabezpečenia, pričom od amerických partnerov dostali zdravotné súpravy pre špeciálne sily určené do priamych operácií. „Veľmi dôležité sú súpravy pre leteckých navádzačov, v čom sme mali rezervy. Z ďalšej americkej pomoci ešte očakávame ženijný balík. Na túto oblasť modernizácie sme sa teraz príliš nesústredili, ale nechceme, aby nás dobehla.“

Kolotoč nasadenia a výcviku

V dvoch polročných rotáciách približne po štyridsať príslušníkov 5. pluku pôsobilo do konca decembra 2014 v Afganistane v rámci poradenskej skupiny Síl pre špeciálne operácie (Special Operations Advisors Group – SOAG). Ich úlohou bolo poskytovanie poradenských činností pre príslušníkov najvyššieho velenia špeciálnych síl, teda divízie Afganskej národnej armády. No nielen v základniach, mentoring prebiehal aj priamo pri ostrých operáciách. Treba si uvedomiť, že táto divízia má počty na dvoch tretinách celej slovenskej armády a spolu s Američanmi poradenstvo zabezpečovali ako jediní vojaci zo Slovenska. Čo iné by o ich profesionalite a dôvere mohlo hovoriť viac. Kto však chce na špič-

kovej úrovni zostať, nesmie sa ani na chvíľu zastaviť: „Máme za sebou náročný a kvalitný výcvikový rok. Sme radi novej výzbroji, pričom sme sa konečne nemuseli zaťažovať takými problémami, ako je deficit pohonných látok. Vo výsadkovej príprave sme síce mali nejaké to okno, keď z viacerých príčin nemohol priletieť stroj zo vzdušných síl, ale to sa dalo dobehnúť. Niečo sme cvičili aj v zahraničí. V roku 2014 boli s nami tri mesiace v procese výcviku na Slovensku Američania, cvičili sme na Lešti aj v iných lokalitách. Mali sme nasadených ľudí v ISAF, takže celkovo to bol permanentný kolotoč. To je však dobre.“

Profesionalita a šťastie

Keď sa s plukovníkom Šebom rozprávame aj o dlhšom horizonte tak avizuje, že v budúcnosti bude treba riešiť mobilitu pluku. V posledných rokoch sa najmä v ISAF osvedčili partnerom štvorkolky či ľahko pancierované autá. Vojak v takom aute síce nie je chránený silným pancierom, no má lepší kontakt s prostredím, posádka môže použiť zbrane v uhle 360 stupňov a chráni tak celý perimenter auta.

Plukovník nevidí problém ani pokiaľ ide o personál. „Pluk má v rámci ozbrojených síl vytvorené nadštandardné podmienky a aj preto je o službu u nás stále veľký záujem. Postupne však cítiť, že sa zužuje základňa na výber a chýba širší záber, ktorý kedysi zabezpečovala základná vojenská služba alebo organizácie ako napríklad Zväz pre spoluprácu s armádou (ZVĀZARM). Každá odbornosť si vyžaduje svoje a každého vojenského profesionála si vážim, no kompletný profil vojaka špeciálnych síl je naozaj špecifický. Pritom v ostatnom čase z pol stovky vojakov, čo k nám prídu približne polročne na výber, prejde testami asi desiatka,“ porovnáva. To zatiaľ na kvalitný výber stačí. Kritériá, ktoré nastavili pred tuctom rokov, znižovať nechcú. Aj preto sú naozaj rešpektovaní.

„Útvar je pripravený zodpovedne a profesionálne. Vyzbrojený aj vystrojený je veľmi dobre. Tak už len to šťastie,“ dodal plukovník Ľubomír Šebo.

Text: Pavol Vitko

Foto: 5. pluk špeciálneho určenia a Ivan Kelement

V súčasnosti sa vláda zaoberá Celoštátnou stratégiou ochrany a podpory ľudských práv v SR, ktorej súčasťou je aj téma rodovej rovnosti. Problematika rodovej rovnosti je na Slovensku vnímaná ako aktuálna a relatívne diskusná téma. Týka sa to aj rezortu obrany.

Rodová rovnosť v rezorte

Práva, zodpovednosť, príležitosti

Čo je to rodová rovnosť? Pojmom rodová rovnosť chápeme rovnaké práva, povinnosti a príležitosti pre ženy a mužov, pre dievčatá a chlapcov. Rovnosť neznamena, že ženy a muži budú rovnakí, ale že práva žien a mužov, ich zodpovednosť a príležitosti nebudú závisieť na tom, či sa narodila ako muž alebo žena.

Samotným pojmom rod sa chápu sociálne znaky spájané s tým, ako sa muži a ženy utvárajú prostredníctvom socializácie a určujú vlastné postavenie a hodnotu v danom kontexte.

V rezorte obrany politika rodovej rovnosti vychádza predovšetkým z celoštátne platných dokumentov a z dokumentov NATO. Jej cieľom je vytváranie podmienok na prekonávanie rodových stereotypov a na elimináciu rodovej diskriminácie rešpektujúc pritom špecifiká pracovných/služobných pozícií silového rezortu.

Teoretické východiská a praktické opatrenia boli zhrnuté do Plánu rodovej rovnosti rezortu Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ktorý podpísal minister obrany Martin Glváč 27. septembra 2013. Politika rodovej rovnosti sa v našom rezorte sleduje a realizuje v dvoch základných oblastiach: v zamestnaneckej oblasti a v rámci operácií medzinárodného krízového manažmentu.

Zamestnanecké vzťahy

V oblasti zamestnaneckých vzťahov ide najmä o rovnosť príležitostí a zamedzenie rodovej diskriminácie vrátane prípadov sexuálneho obťažovania. Zámerom je udržiavať na pracovisku zdravú sociálnu atmosféru eliminovaním prejavov rodovej diskriminácie. Z tohto dôvodu je potrebné sústrediť sa na vzdelávanie veliteľov a vedúcich pracovníkov v oblasti rozvoja spôsobilostí, ktoré im pomôžu rozpoznať rodovú problematiku a prijať adekvátne opatrenia.

Jednou z málo diskutovaných tém je spôsob ako podporovať rodovú rovnosť. Rozdiely medzi legislatívou podporujúcou rodovú rovnosť a prehlbujúcou rodové nerovnosti sú niekedy nepatrné a často navrhnuté s dobrým úmyslom „ochrániť slabšie pohlavie“. Pretože medzi mužmi a ženami existujú isté biologické rozdiely, je niekedy ťažké určiť, kedy je „osobitné zaobchádzanie“ oprávneným opatrením verejnej politiky a kedy iba ďalej prehlbuje nerovnosť.

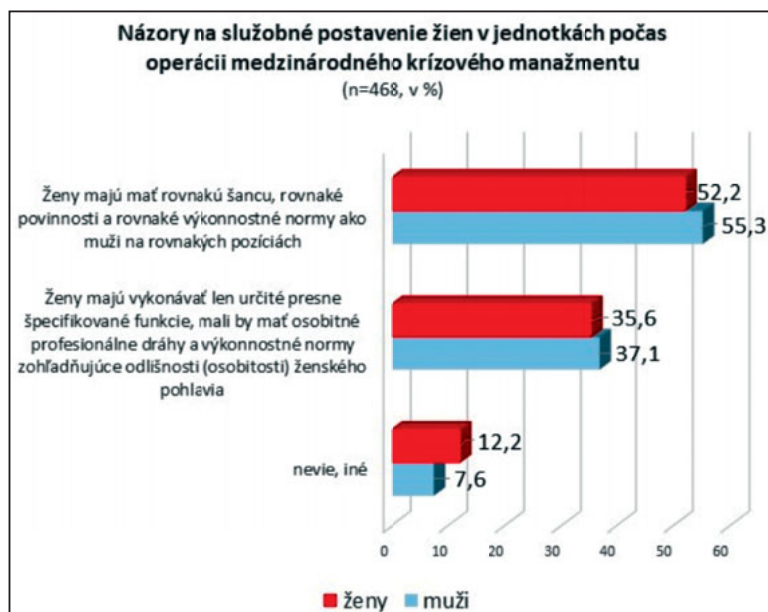
Výskum zameraný na otázky rodovej rovnosti v rezorte obrany, ktorý sa uskutočnil v októbri 2014 ukázal, že viac ako polovica profesionálnych vojakov aj vojačiek zastáva v otázke služobného postavenia žien počas operácií MKM

názor, podľa ktorého ženy majú mať rovnakú šancu, rovnaké povinnosti ako muži. Iný názor, taký, ktorý by sme mohli označiť ako „ochranársky prístup“ - ženy majú vykonávať presne špecifikované funkcie, mali by mať osobitné profesionálne dráhy zohľadňujúce odlišnosti ženského pohlavia - preferuje len niečo viac ako tretina profesionálnych vojakov aj vojačiek (pozri graf).

Medzinárodné operácie

Problematika rodovej rovnosti v operáciách medzinárodného krízového manažmentu vychádza z rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 a z nadväzujúcich rezolúcií. Ďalší postup v tejto oblasti sa bude odvíjať od opatrení Akčného plánu pre implementáciu agendy Ženy, mier a bezpečnosť do politiky NATO, ktorý bol na úrovni ministrov prijatý v lete 2014. Jeho cieľom je zvýšiť úspešnosť operácií a následnú udržateľnosť mieru využitím potenciálu celého spektra populácie, nielen jej mužskej polovice.

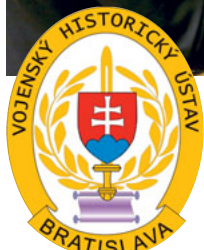
Implementácia agendy rodového hľadiska v ozbrojených silách má prebiehať v rovinách: operačné plánovanie a operácie; príprava a výcvik; hodnotenie. Jedným z prvkov, ktoré majú pomôcť tejto agende je zavedenie funkcie rodového poradcu do stupňa brigáda,

ktorý by sa mal zaoberať predovšetkým spôsobom uplatňovania rodového hľadiska v rámci operačného plánovania a poskytovaním podporných informácií a návrhov pre veliteľov a štáby. Zavedenie funkcie rodového poradcu je krok, ktorého implementáciu v našich podmienkach bude ešte potrebné premyslieť.

Uplatňovanie politiky rodovej rovnosti nie je len o odstránení diskriminácie žien či mužov. Je to predovšetkým o aktivizácii a využití komplexného potenciálu ľudských zdrojov, ktoré umožnia rezortu obrany zvýšiť efektívnosť procesov potrebných pri plnení cieľov, ktoré naň kladie spoločnosť.

Text: mjr. PhDr. Pavel Cziráč, PhD.
sekcia ľudských zdrojov, Ministerstvo obrany SR

Vojenský historický ústav má 20 rokov

„Za rezort obrany vyjadrujem spokojnosť, že náš Vojenský historický ústav (VHÚ) si vybojoval nielen nezastupiteľné postavenie medzi pracoviskami a stavovskými organizáciami príbuzných vedných odborov v Slovenskej republike a v zahraničí, ale výsledkami svojej práce aj povesť vedeckého pracoviska, ktorého zamestnanci odvádzajú výbornú profesionálnu prácu, o čom svedčia domáce, ale aj zahraničné ocenenia,“ povedal štátny tajomník ministerstva obrany Miloš Koterec 11. decembra na slávnostnom zhromaždení pri príležitosti 20. výročia vzniku VHÚ. V mene ministra obrany Martina Glváča, ako aj v mene svojom vyjadril presvedčenie, že „ústav bude naďalej plniť nezastupiteľnú úlohu inštitucionálnej pamäti rezortu obrany založenej na hodnotových princípoch, z ktorej možno čerpať nielen múdrosť minulých čias, ale vyvarovať sa aj chýb našich predchodcov.“

Ako zdôraznil riaditeľ VHÚ plukovník Miloslav Čaplovič, už pri vzniku ústavu bolo zrejmé, že ide o jedinečnú a pre novo konštituovaný štát a jeho armádu potrebnú vedeckú inštitúciu. „Takú, ktorá bude schopná garantovať rozvoj slovenskej vojenskej historickej vedy vrátane vojenského múzejníctva a archívniectva, ako aj prevziať a plniť medzinárodné záväzky vo vytýčených oblastiach odborných činností.“ Plk. Čaplovič spomenul, že začiatky VHÚ neboli jednoduché a poďakoval jeho zakladateľom. Jeho uznanie, rovnako ako poďakovanie vedenia ministerstva obrany a generálneho štábu zastúpeného 2. zástupcom náčelníka GŠ OS SR generálmajorom Pavlom Mackom, patrili aj súčasným takmer siedmim desiatkam zamestnancov VHÚ na jeho pracoviskách v Bratislave, Piešťanoch a Svidníku.

„Osobitne oceňujem a vyzdvihujem skutočnosť, že vedenie VHÚ nesedí so založenými rukami, očakávajúc finančné prostriedky len od svojho zriaďovateľa, ale že využilo možnosť získať na rozvoj pracoviska nemalé finančné zdroje z prostriedkov Európskej únie,“ dodal štátny tajomník.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Vítazi 10. ročníka literárnej súťaže

Do prvého kola 10. ročníka literárnej súťaže ministra obrany prišlo spolu 210 prác študentov vysokých a stredných škôl.

Komisia do druhého kola vybrala desať príspevkov – po päť v stredoškolskej a vysokoškolskej kategórii. Práce boli bez uvedenia osobných údajov autorov zverejnené na facebookovom profile ministerstva obrany od 20. do 27. novembra 2014, kde ich mohli čitatelia hodnotiť. Do hlasovania sa zapojilo 2 250 účastníkov a ich hlasy rozhodli o víťazoch.

Študenti vysokých škôl:

1. miesto Igor Michalčík, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach: **Zabíja vojna, nie nepriateľ** (728 hlasov)
2. miesto Radovan Potočár, Masarykova univerzita v Brne: **Batož zostane v rodine** (549 hlasov)
3. miesto Lukáš Jurík, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach: **„Rysavá Rebélie“** (272 hlasov)

Študenti stredných škôl:

1. miesto Bianka Timková, Gymnázium Ivana Horvátha, Bratislava: **S láskou Tvoja milovaná** (294 hlasov)
2. miesto Sebastián Langhoffer, Gymnázium Detva: **Batalión maršala Focha – SNP - Tiesňava** (146 hlasov)
3. miesto Matúš Koudela, Gymnázium Bytča: **Láska hory a vojna osudy prenáša** (31 hlasov)

Výhercom srdečne gratulujeme a ďakujeme všetkým, ktorí do súťaže poslali svoj príspevok, aj tým, ktorí sa zapojili do hlasovania. Víťazné práce z oboch kategórií vám predstavíme v nasledujúcich vydaniach Obrany.

Vojenský čin roka

Minister obrany Martin Glváč 27. novembra 2014 vyhlásil 18. ročník ankety Vojenský čin roka. Nominovať do ankety sa dá v troch kategóriách – za záchranu života, pomoc verejnosti a priateľ armády.

Do ankety Vojenský čin roka sa môže zapojiť každý, kto pošle svoj tip do 28. februára 2015 na adresu Ministerstvo obrany SR, oddelenie marketingu, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava alebo mailom na adresu: cinroka@mod.gov.sk

Hviezdy úspešnej DUKLY

Najlepšou športovkyňou rezortu obrany za rok 2014 sa stala olympijská víťazka zo Soči Anastasia Kuzminová.

Na slávnostnom vyhodnotení Vojenského športového centra DUKLA Banská Bystrica si 26. novembra naša úspešná biatlonistka zopakovala svoj triumf z rokov 2009 a 2010.

Štadióny, sneh, žinenka aj voda

V olympijských športoch patrili k najlepším kladivárka Martina Hrašnová a chodec Matej Tóth. Obaja vybojovali strieborné medaily na majstrovstvách Európy v Zürichu. Medzi ocenenými boli aj vodní slalomári Michal Martikán (striebro z majstrovstiev Európy v Rakúsku v kategórii C1 a celkové víťazstvo v prestížnom Svetovom pohári) a Alexander Slafkovský (zlato na ME vo Viedni). K tým najlepším patrili István Lévai (bronz na európskom šampionáte v grécko-rímskom zápase vo Fínsku), zjazdár Adam Žampa (5. a 6. miesto na OH v Soči) a miešaná biatlonová štafeta Jana Gereková, Anastasia Kuzminová, Pavol Hurajt a Matej Kazár (5. miesto na OH v Soči).

V rámci neolympijských športov triumfoval vodný motorista Marián Jung (dve zlaté medaily z majstrovstiev Európy, jedna z majstrovstiev sveta a jeden „svetový bronz“). Aplauz a uznanie si zaslúžila aj Jana Purdjaková (v roku 2014 dvojnásobná majsterka sveta v kulturistike, majiteľka už desiatich svetových titulov). Na vrcholových medzinárodných podujatiach 14 medailí pre VŠC DUKLA a Slovensko získali aj junióri. Spomedzi nich sa stala víťazkou zjazdová lyžiarka Petra Vlhová (zlato na juniorských majstrovstvách sveta v Jasnej v slalome).

Historicky najlepšia sezóna

„S tohtoročnými výsledkami som mimoriadne spokojný, pretože naša DUKLA má za sebou najlepšiu sezónu,“ s uspokojením konštatoval riaditeľ VŠC Robert Kurčík. Uviedol, že v pláne na tento rok mali zisk 27 medailí. Z olympiády, majstrovstiev sveta a Európy či z vojenských majstrovstiev ich priviezli až 47. Na porovnanie – v minulých rokoch sa tento počet pohyboval medzi 20 až 30 vrátane úspechov juniorov. „Podarilo sa nám obmeniť niektoré realizačné tímy, venujeme sa mladým športovcom a v tré-

ningovom procese aj v zabezpečení zázemia sa snažíme o modernejšie prístupy,“ odpovedal riaditeľ na otázku, z čoho tieto úspechy pramenia. Ocenil, že sa v DUKLE o. i. podarilo zriadiť hypoxickú miestnosť, v ktorej je možné simulovať rôznu nadmorskú výšku, viac sa venovali psychologickému príprave športovcov a pod. V budúcom roku sa chcú usilovať o dobudovanie niektorých športovísk, ako je biatlonová strelnica na Králikoch či úpolová telocvičňa pre džudistov a zápasníkov. „Sme veľmi vďační vedeniu rezortu obrany za podporu. Všetkých našich 84 športovcov a deväť desiatok trénerov i členov ďalšieho personálu si uvedomuje, že sa od nás očakáva čo najúspešnejšia reprezentácia a najlepšie výsledky aj v nasledujúcom období,“ avizoval R. Kurčík. A konkrétnejšie? „Je to síce veľmi ambiciózne, ale aj v roku 2015 by sme sa chceli priblížiť k zisku pol stovky medailí.“

Text: Pavol Vitko
Foto: Michal Psota

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Nech ľud plesá!

Ples alebo po starom bál, je vyvrcholením spoločenskej sezóny, ale aj prejavom čírej radosti zo života. Má svoje zákonitosti i fascinujúce dejiny, úzko spojené s vojenstvom.

Bál je názov vychádzajúci z románskeho slova balare, čo znamená tancovať, a názov „ples“ je odvodený od staroslovanského výrazu plesc, čiže tanečník. Ples či bál teda vždy bola spoločenská zábava s tancom. Od 17. storočia sa ako označenie takýchto zábav objavuje aj slovo reduta. V Čechách sa používal i názov šibřinky.

Dvorské plesy najvyššej šľachty majú pôvod v zábavách, ktoré sa rozmohli v 15. – 16. storočí vo Francúzsku. Postupne sa z panovníckych dvorov Francúzska rozšírili do ďalších krajín Európy. Nekonali sa však len vo fašiangovom období, ale aj pri iných rozličných príležitostiach, pri korunováciach, zásnubách, svadbách, krstoch a podobne.

Fašiangy trvajú od Troch kráľov do Popolcovej stredy, ktorá je 40 dní pred Veľkou nocou. Zvyky, spojené s touto ročnou dobou, siahajú prinajmenšom do staroveku a rozkvitli najmä v stredoveku. Obdobie medzi dvoma veľkými cirkevnými sviatkami bolo pre človeka minulých storočí časom výraznej zmeny, veľkého uvoľnenia a zábav. Ľudia vedeli, že ich čaká 40-dňový pôst. Slovo karneval, ktoré vzniklo v Taliansku (carne vale – zbohom mäsu, masopust), to samo napovedá. Fašiangové zvyky v sebe spájajú prvky karnevalov aj plesov.

Plesové zábavy v podobe, ako ich poznáme dnes v našich končinách, sa organizujú od druhej polovice 19. storočia. Prvé plesové slávnosti v cisárskej Viedni, na ktorých ako usporiadatelia vystupovali umelci, nadviazali na legendárne slávnosti Viedenského kongresu 1814 – 1815, ktorý nadhlo stanovil poriadok a mier v Európe. Zábavychtívi dvorania, diplomati a vojvodcovia, ktorí sa zišli vo Viedni, premenili kongres na veľkolepý európsky bál.

V roku 1877, inšpirovaný úspechom parížskeho operného plesu, cisár František Jozef povolil prvé „koncertné soireé“, do ktorého bola zainteresovaná aj Cisársko-kráľovská dvorná opera. Po rozpade cisárstva sa už 21. januára 1921 konala Operná reduta Rakúskej republiky a v januári 1935 prvý „Viedenský ples v Opere“ ktorý už niesol aj tento názov.

Dnes je Wiener Opernball vyvrcholením plesovej sezóny. Aspoň prostredníctvom televízií ho sledujú milióny ľudí po celom svete. Prehliadka krásy, módy, bohatstva a úspechu je však ešte stále najmä plesom umelcov, ktorí ho navštevujú každý rok v hojnom počte a prepožičiavajú mu osobitú atmosféru.

(aš)

Foto: Wiener Opernball

*Veliteľ vrtuľníkového krídla
generálplukovníka Jána Ambruša v Prešove
Vás srdečne pozýva na*

19.

Letecký reprezentačný ples
dňa 30. januára 2015 o 19:00 hod.

v priestoroch historickej sály PKO Čierny orol

*Predaj vstupeniek do 16.1.2015
mjr. Mgr. Miloš KAČMÁR tel.: 527 180
Cena vstupenky 35,-€*

VOJENSKÁ FARNOSŤ SV. MARTINA V MARTINE

POZÝVA VŠETKÝCH

NA

3. PLES VÝCHODNIAROV

(NARODENÝCH OD RIEKY MORAVA NA
VÝCHOD)

KTORÝ SA USKUTOČNÍ 17. JANUÁRA 2015
O 19:00 HOD.
V SPOLOČENSKEJ SÁLE PENZIÓNU
ČIERNÁ PANI

CENA: 30€/OSOBA + TOMBOLA

KONTAKT: MGR. JÁN OSTAPČUK
0903824435

FILM

Americký ostreľovač

Bestseller v podobe pamätí bývalého príslušníka U. S. Navy SEAL Chrise Kylea z roku 2012 sa rýchlo dočkal i filmovej adaptácie. Producentom a režisérom nie je nikto iný ako Clint Eastwood, držiteľ Oscarov za réžiu filmov Nezmieriteľní a Million Dollar Baby. Najnebezpečnejšieho ostreľovača americkej histórie hrá Bradley Cooper, spoluúčinkuje Sienna Miller. Chris Kyle si v Iraku pripísal 160 potvrdených a vyše 250 nepotvrdených smrtiacich zásahov, takže nepriatelia na jeho hlavu vypísali vysokú odmenu. Vo februári 2013 ho však doma v USA na vojenskej strelnici zabil kolega trpiaci posttraumatickým stresovým syndrómom.

VIDEO

Romeo, Julie a tma

Jubilejný rok ukončenia druhej svetovej vojny na videoscéne otvorí DVD s drámou scenáristu Jana Otčenáška a režiséra Jiřího Weissa s Ivanom Mistríkom a Danou Smutnou z roku 1959. Čiernobiela filmová adaptácia Otčenáškovej novely rozpráva o osemnásťročnom Pavlovi z meštianskej rodiny. Počas vojny a protektorátu ukrýva na povale činžiaka židovské dievča Ester, ktorému sa pošťastilo ujsť z transportu do Terezína. Vo vedľajších úlohách hrajú Jiřina Šejbalová, František Smolík, Blanka Bohdanová, Jiří Kodet, Ladislav Mrkvička, Jan Skopeček a Václav Sloup. V roku 1960 snímka zvíťazila na filmovom festivale v španielskom San Sebastiane.

Veliteľ pozemných síl Ozbroyených síl SR

Vás pozýva na

Pintas

10. reprezentačný ples

9. januára 2015 o 19,00 hod.

V Posádkovom klube Trenčín (Dom armády)

Host večera: Peter CMORÍK

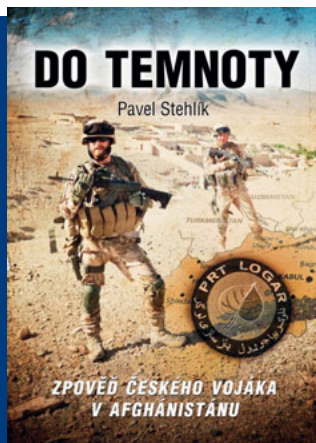
Do tanca hrajú: hudobná skupina Rytmus, Cinnamon
cimbaloá muzika I. Sadloňa
DJ KAJO

Moderátor: Ján SLEZÁK

Zlosovateľná vstupenka 25 €

Predpredaj vstupeniek od 17. novembra 2014. PINTAS, s.r.o., Nové Mesto nad Váhom,
poverená osoba Mgr. Lenka BÚSOVÁ, tel. 0904786046

KNIHA

Do temnoty

Osobné rozprávanie 28-ročného českého práporčíka Pavla Stehlíka, v ktorom otvorene a bez príkras opisuje svoje osudy od vstupu do armády cez výcvik, polročné nasadenie v Lógare a Kherware v Afganistane až po boj s ťažkou chorobou po návrate domov. Fanúšikovia vojenskej taktiky a technik prežitia, no kniha neprináša portrét superhrdinu. Ide predovšetkým o príbeh človeka. Zachytáva jeho dozrievanie – od nadšeného mladíka na vyzretého muža – vojaka. Musel prejsť mnohými profesijnými i životnými skúškami, prekonať nástrahy, ktoré mu osud postavil do cesty, a nájsť sám seba. Dvestopäťdesiatstranovú bohato ilustrovanú spoveď českého vojaka vydal CPRESS (divízia vydavateľstva Albatros) v náklade 6 000 kusov na sklonku roka 2014.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

JANUÁR

2. január

1905 Po sedemmesačnom obliehaní hlavnej ruskej námornej základne v Tichom oceáne Port Arthur v rusko-japonskej vojne (1904 – 1905) sa Rusi Japoncom vzdali

3. január

1710 V Nových Zámkoch popravili niekdajšieho kuruckého generála Ladislava Očkaia za zradu protihabsburského povstania

1945 1. čs. armádný zbor (1. ČSAZ) prešiel do podriadenosti 1. gardovej armády 4. ukrajinského frontu (UF)

4. január

1945 V obci Nemecká sa začali najrozsiahlšie represálie nacistov na Slovensku. Telá vyše 900 zavraždených spáliť vo väpenke

15. január

1920 V Hraniciach na Morave bola zriadená dôstojnícka škola, neskôr nazývaná Vojenská akadémia

1940 Vo Francúzsku sa sformovala 1. čs. divízia

1945 V bitke pri poľskom meste Jaslo sa päť delostreleckých plukov 1. ČSAZ úspešne podieľalo na začiatku útočnej operácie proti nemeckým vojskám

19. január

1945 Vojská 4. UF oslobodili Košice, Prešov a Svidník

20. január

1945 Jednotky 1. ČSAZ oslobodili Zborov a Bardejov. 1. ČSAZ prešiel do podriadenosti 18. armády 4. UF.

21. január

1945 Nemecká protipartizánska jednotka Edelweiss vypálila obce Ostrý Grúň a Klák, pričom povraždila 149 obyvateľov

22. január

1905 (19. 1. podľa ruského kalendára) do demonštrantov pochodujujích pred cárskym Zimným palácom v Sankt Peterburgu začali strieľať vojaci, pričom padlo 70 mužov a 240 bolo zranených.

23. január

1945 Vojská 27. armády a 40. armády 2. UF oslobodili Rožňavu a Jelšavu

24. január

1965 Zomrel sir Winston Churchill (na obrázku), vojnový ministerský predseda vlády VB, vo veku 91 rokov

25. január

1945 V poľskom meste Przemyśl vznikla 1. čs. zmiešaná letecká divízia

27. január

1915 Ruské vojská pod velením gen. Brusilova po úspešnej protiofenzíve v priestore Užockého priesmyku prenikli cez Ľupkovský priesmyk na územie východného Slovenska a obsadili vyše 200 obcí, ako aj mestá Bardejov, Humenné, Svidník

1945 Vojská 4. UF s 1. ČSAZ oslobodili Levoču; vojská 18. armády 4. UF oslobodili Spišskú Novú Ves

1945 Červená armáda oslobodila koncentračný tábor v Osvienčime

28. január

1945 Jednotky 1. ČSAZ oslobodili Kežmarok; vojská 18. armády 4. UF oslobodili Poprad

29. január

1945 Nemecká armáda ustúpila spojeneckej armáde v Belgicku severne od Ardén pod velením poľného maršala Montgomeryho

31. január

1945 Vojská 40. armády 2. UF oslobodili Brezno

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? V pozostalosti po nebohom otcovi som nenašiel jeho osvedčenie o jeho účasti v SNP a rád by som ho mal vo svojom rodinnom archíve. Ako mám postupovať?

! Osvedčenie o účasti v národnom boji za oslobodenie sa podľa ustanovenia § 8 zákona č. 255/1946 Zb. o príslušníkoch československej armády v zahraničí a o niektorých iných účastníkoch národného boja za oslobodenie vydáva vlastníčkovi iba v jednom vyhotovení.

Oprávnená pozostalá osoba (syn alebo dcéra) môže požiadať o vydanie duplikátu osvedčenia. K žiadosti doloží originál alebo úradne overenú kópiu úmrtného listu vlastníka osvedčenia, originál alebo úradne overenú kópiu svojho rodového listu a potvrdenie pre evidenciu poplatku v hodnote 1, 50 eur. Žiadosť s uvedenými dokumentmi treba zaslať na adresu: Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, oddelenie starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

PhDr. Viera Mocková,

oddelenie starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov MO SR

Cyprus očami akademikov

Hoci slovenskí vojaci pôsobia na Cypre od roku 2001, prvá ucelená monografia o cyperskom probléme z pera príslušníkov nášho rezortu vyšla až koncom minulého roka. Odbornú publikáciu Cyprus - dimenzie konfliktu zostavili pedagógovia z Akadémie ozbrojených síl SR Ing. Ivan Majchút, PhD. a nadporučík Ing. Michal Hrnčiar z Katedry bezpečnosti a obrany, ktorý v rokoch 2008 až 2009 pôsobil na Cypre. Autori približujú historický vývoj od starogréckej éry. Podrobnejšie sa venujú „britskému obdobiu“ (1878 až 1960) a nezávislosti. Pokračovaním sú politické krízy, turecká intervencia, reakcie Grécka či rozdelenie ostrova. Každý vojak slúžiaci v UNFICYP privíta podrobný prehľad vojenskej situácie od prvých príznakov ozbrojeného konfliktu cez operáciu Attila (1974) až po súčasnosť. Vyše 200-stranová odborná publikácia, ktorú vydala AOS, je bohato ilustrovaná mapami a dobovými fotografiami. K dispozícii je aj na internete: <http://ak.aos.sk/e-zdroje/z-edicie-aos/rok-2014/222-cyprus-dimenzie-konfliktu.html>

Naši v Perzskom Zálive

K novembrovým podujatiam venovaným Dňu vojnových veteránov patrila aj prezentácia publikácie Naši v Perzskom zálive s podtitulom Slovenskí a českí vojaci v operáciách Púštny štít a Púštna búrka 1990 - 1991. Knihu vydal Komunikačný odbor Ministerstva obrany SR v spolupráci s Vojenským historickým ústavom Bratislava. Má 184 strán bohato ilustrovaných fotografiami. Skladá sa z dvoch častí. Prvá je venovaná príčinám, vzniku a priebehu vojnového konfliktu v Perzskom zálive v rokoch 1990 a 1991 vrátane nasadenia takmer 200-člennej čs. protichemickej jednotky (z nich bolo pol stovky Slovákov). Jej autorom je Dr. Imrich Purdek z Vojenského historického ústavu. Druhá časť má publicistický charakter. Je zložená zo spomienkových medailónov približne dvoch desiatok českých a slovenských vojakov od veliteľa jednotky cez špecialistov RCH-BO až po vodičov či kuchára. Autorom tejto časti, ako aj zostaviteľom celej knihy je šéfredaktor mesačníka Obrana Pavol Vitko.

Keď sa e-mail nechce doručiť

Klasifikácia e-mailových správ má zamedziť šíreniu nevhodných správ mimo nášho rezortu. Funguje spoľahlivo, no občas sa stane, že e-mailový klient odmieta zobraziť výber klasifikácie správy.

Klasifikácia je doplnok. Občas sa zasekne, občas nefunguje, ako má. Na prvý pohľad katastrofa, v skutočnosti maličkosť, ktorú vieme celkom jednoducho opraviť.

Outlook 2013

Ak sa tabuľka nechce zobraziť, skontrolujeme zablokované doplnky. Klikneme na položku Súbor a okrem nastavenia konta a informáciách o voľnom mieste vidíme aj položku Pomalé a vypnuté doplnky. Po kliknutí uvidíme zakázané doplnky. Ten dôležitý sa volá Disig eMail Labeler. Kliknutím na tlačidlo Zakázať tento doplnok zakážeme a opätovným kliknutím tento doplnok navždy povolíme. Outlook porozmýšľa a klasifikácia bude fungovať, ako má. Hotovo.

Outlook 2007 a 2010

V menu Súbor nájdeme položku Možnosti. V okne, ktoré sa otvorí, vyhľadáme na ľavej strane položku Doplnky a klikneme na ňu. Otvorí sa prehľad doplnkov, kde môžeme skontrolovať, či eMail Labeler nie je medzi neaktívnymi alebo zakázanými doplnkami. Na spodnej strane okna je tlačidlo Spustiť. Ak naň klikneme, otvorí sa nastavenie jednotlivých doplnkov, eMail Labeler je väčšinou druhý v poradí a ak má fungovať, musí byť spustený. Potom stačí už len potvrdiť OK a vyskúšať, či klasifikácia funguje. Hotovo.

Outlook 2003

Outlook 2003 má nastavenie skryté v menu Nástroje - Možnosti. V okne Možnosti zvolíme záložku Ďalšie a potom tlačidlo Upresniť nastavenia. V novom otvorenom okne potom stačí už len zvoliť správu doplnkov a overiť, či je eMail Labeler „odškrtnutý“. Hotovo.

Autor článku - ako vždy - neručí za použivateľmi spôsobené škody na pracovnej stanici. Ak si nie ste istí s riešením problému, kontaktujte Kontaktné centrum na čísle 401 111.

kpt. Peter Garaj

MILITARY ENGLISH

AWACS

Připravila Nadežda Kochmanová • Foto: NATO

“Eagle Eye“ is a nickname commonly assigned to AWACS (Airborne Warning And Control System), a mobile, long-range radar surveillance and control centre for air defense. The platform came into service in 1977, when the U.S. Air Force fielded the first specially modified Boeing 707 aircraft equipped with the telltale radar antenna mounted on a turntable housed in a circular rotodome 9 m in diameter. The all-weather radar system can detect, track, and identify low-flying aircraft at a distance of 400 km and objects flying at medium to high altitudes at a much greater distance. An on-board computer evaluates the data input from the huge radar and forwards it to ground or sea control for further action, or transmits information directly to the flying aircraft formations. It can also navigate fighters in the battle, assessing enemy action and keeping track of the location and availability of any aircraft within range. AWACS aircraft are also used in combat search and rescue, reconnaissance, tactical air transport and air to air refueling missions.

Although originally a U.S. platform, NATO has quickly adopted the concept and E-3 (codename “Sentry”) was introduced in Europe in 1982. Today the NATO Airborne Early Warning & Control Force (NAEW&CF) a multinational NATO E-3A Component at Geilenkirchen, Germany operates 17 Boeing NATO E-3A aircraft, while forward operating bases are located at Trapani, Italy; Aktion, Greece; and Konya, Turkey. E-3 Sentry aircraft were among the first to deploy during Operation Desert Shield where they immediately established an around-the-clock radar screen to defend against Iraqi aggression. During Desert Storm, E-3s flew more than 400 missions and logged more than 5,000 hours of on-station time. E-3 controllers assisted in 38 of the 40

air-to-air kills recorded during the conflict. At the end of 2009 AWACS aircraft assisted in NATO’s Operation Active Endeavour, a continuous operation monitoring the Mediterranean Sea for terrorism and piracy; later on the platforms flew missions over Afghanistan in support of ISAF operations. The Component also provides security support to important events like NATO Summits, heads of state visits throughout Europe, and more.

The Russian counterpart of the E3 Sentry – the Beriev/Ilyushin A-50 (NATO codename “Mainstay”) built on the Ilyushin Il-76 transport airframe has entered service in 1984. It also has a surveillance radar mounted in an over-fuselage rotodome spanning 9 meters in diameter. The A-50 can control up to 10 fighter aircraft for either air-to-air intercept or air-to-ground attack missions, and can stay aloft for 4 hours without refueling. Its radar is capable of tracking up to 50 targets simultaneously within 230 kilometers, while large targets, like surface ships, can be tracked at a distance of 400 km. Currently the Russian Air Force flies 29 A-50 aircraft of two modifications.

Although the AWACS aircraft are mobile (reaching speeds in excess of 800 km/h) and can fly a mission profile for more than 8 hours without refueling (the range and on-station time can be increased through in-flight refueling), they are vulnerable to attack by enemy fighters and/or rockets designated as “AWACS killers” (the likes of Russian made K-100 or a Chinese FT-2000). Therefore AWACS aircraft usually fly in close combat formation with dedicated fighter support.

ppk. Mgr. Marián Bodolló
generálny duchovný
Ekumenickej pastoračnej
služby v OS a OZ SR

DUCHOVNÉ SLOVO

„Hospodin je môj pastier, nebudem mať nedostatku.“

Žalm 23

Stojíme na prahu nového roka a patrí sa nám pozrieť späť. Možno, že premýšľame, čo bolo v uplynulom roku vzácné a užitočné, ako sme ho využili s rodinou, ako sa nám podarilo časť predsavzatí naplniť, mnohé pracovné úlohy vyriešiť. Asi takto nejako sa dokážeme pozrieť na celý rok a vidieť ho ako jeden celok.

No krátky časový úsek, jeden deň, ten prehládame. A práve z týchto dní, zoradených za sebou, sa stávajú roky. Stratený deň znamená jeden článok vylomený z reťaze priebehu roka a na jeho opravu treba často omnoho viac času ako jeden deň. Takto stratené dni sa potom stávajú stratenými aj pre našich blízkych, pre našich priateľov, pre našich kolegov.

Na začiatku nového roka si teda kladieme otázku: ako vykročiť vpred, nestrácať dni a nezlyhať? Nielen pre veriacich, ale pre všetkých do našej neistoty znejú upokojujúco malebné slová Žalmu 23: „Hospodin je môj pastier, nebudem mať nedostatku.“ Rozlúskajme ukrytý odkaz pre nás v týchto konštatujúcich slovách:

Hospodin, nikto nie menší, ani nikto nie väčší, ale priamo sám Boh sa mi ponúka za sprievodcu nastávajúcimi dňami. Hospodin, ktorého meno v hebrejčine je JAHVE, to jest ten, ktorý je život, pôvodcom života, ale ktorý život sám ponúka. Život naplnený akciou a požehnaním.

Je môj pastier: do našich životov sa nám núkalo a denodenne bude núkať mnoho rôznych vodcov, mesiášov, ktorí určite budú mať riešenia na všetky krízy sveta a aj tie naše. Už im len uveriť a nechať sa nimi viesť. No tí prichádzajú a odchádzajú, ale Hospodin Boh, s ktorým mali skúsenosti už toľké generácie, ktorý zatiaľ nikdy nesklamal, ten ostáva.

Nebudem mať nedostatku: v tomto živote, z nášho ľudského pohľadu trpíme mnohými nedostatkami. Mnoho vecí nám chýba k spokojnosti a naše vzťahy tiež nie sú ideálne. No uprostred toho zúfalstva sa nám ponúka Boh, ktorý odvolávajúci sa na seba hovorí: „Ak sa necháš mnou viesť nastávajúcich dvanásť mesiacov, máš celkom dobrú príležitosť spolu so mnou nájsť to, čo ti najviac chýba. Len buď silný a odvážny, nestrachuj sa, nezúfaj.“

Chce to však pravidelne prichádzať k Bohu a hľadať odpovede do života v modlitbách, pri čítaní Slova, uprostred chrámových zhromaždení a vo sviatosti zmierenia.

Využime začiatok nového roka ako šancu nového začiatku.

Ako zatočiť s kinetózou u letcov

Pri pokojnom lete lietadlom na dovolenku za pekného počasia pociťuje nevoľnosť najviac jeden zo sto jedincov populácie, pilot ani jeden. Po desiatich minútach letu v nepriaznivom počasi s turbulenciami ich už bude omnoho viac, no zdravý vycvičený pilot by mal byť v poriadku. Ale počas náročného výcvikového letu nie sú voči kinetóze imúnni ani výkonní vojenski letci. Preto sa v rámci špeciálnej telesnej prípravy v armáde zameriavame aj na túto oblasť.

Kinetóza, známa aj ako choroba z pohybu, je fyzický stav jedinca, pri ktorom vnímanie pohybu vestibulárnym systémom nesúhlasí s vizuálnym vnemom. Tento stav máme možnosť zažiť počas letu v lietadle, plavby po rozbúrenej hladine, na kolotoči, ale aj napríklad na leteckom simulátore, lyžovaní v hmle, bežekom páse a menej odolní jedinci dokonca v aute. Ak vás tento stav zastihne na kolotoči, zažijete nevoľnosť a možno výsmech okolia. Ak postihne pilota počas výcvikového či bojového letu, šance nielen na kvalitné plnenie letových úloh, presnú streľbu, ale aj na samotné bezpečné dokončenie letu začínajú prudko klesať. Sprievodnými príznakmi totiž bývajú pocity nutkania na zvracanie, grganie, zvýšené slinenie, bledosť, potenie, nízky krvný tlak, bolesti hlavy, závraty i samotné zvracanie.

Súboj očí a vestibuláru

Kinetóza nastáva najčastejšie pri rozpore: telo sa pohybuje, oči registrujú pokoj. Pri dlhšom pozorovaní prístrojov v kabíne lietadla pilotove oči vnímajú statický obraz. Vestibulárny systém spolu s receptormi kože, receptormi pre napätie uloženými vo svaloch, šľachách a kĺbových puzdrách tela vysielajú do mozgu signál o pohybe. O rýchlosti, uhlovom a lineárnom zrýchlení, o polohe tela. Veľmi dôležitá je veľkosť rozdielu zmyslových informácií a očakávaného modelu pohybu, uloženého v pamäti. Najhoršia situácia nastáva pri pohyboch, ktoré sme neočakávali. Preto sa kinetóza skôr dostaví u druhého pilota a ďalších členov posádky, ktorí lietadlo neradia.

Problémy spôsobuje aj opačná situácia. Keď stojíme na moste a pozorujeme vodu pretekajúcu pod ním, oči registrujú pohyb, mozog vyhod-

notí, že sa hýbeme, zatiaľ čo rovnovážne ústrojenstvo s ostatnými receptormi vysielajú informácie, že telo je v pokoji a nehýbe sa.

Úroveň rozvoja funkčného stavu kinestetického a vestibulárneho analyzátora preukázateľne ovplyvňuje priestorovú orientáciu a potom aj kvalitu koordinácie, rýchlosti a presnosti pohybov.

Experimentálne zaradenie rotačných pohybov okolo rôznych osí v pravidelnom tréningu dokázalo, že odolnosť voči kinetóze možno efektívne zvyšovať. Na takúto prípravu sa okrem zaradenia prostných cvičení s vlastným telom využívajú aj cvičenia na špeciálnom náradí.

Upevnené dvojkrúžia a točnice HUP sú minulosťou

Staršia generácia pilotov zažila ešte výcvik na upevnenom dvojkrúží, kde trénovala pohybovú koordináciu a priestorovú orientáciu. Na začiatku prípravy sa vykonávalo pasívne polohovanie cvičenca s pomocou inštruktora a nasledujúcimi zmenami smeru otáčania, neskôr prechádzal cvičenec k aktívnemu samohybnému cvičeniu. Cvičenie bolo možné vykonávať do strán, alebo v predozadnom smere. V rámci ročného preskúšania z telesnej prípravy mali piloti aj preskúšanie na dvojkrúží. Bolo potrebné vykonať 10 otáčok na ľubovoľnú stranu za určitú časovú normu.

Na točnici HUP sa zasa zdokonaľovala okrem koordinácie a priestorovej orientácie aj sila dolných končatín a brucha. Tieto schopnosti sú nevyhnutné pre pilotov prúdových lietadiel. Cvičenie bolo veľmi náročné na fyzickú prípravu cvičenca. Točnica umožňovala otáčanie vpred alebo vzad, po uvoľnení istiaceho mechanizmu dokonca aj za súčasného otáčania okolo pozdĺžnej osi cvičenca. Aj na tomto zariadení sa robilo ročné preskúšanie z telesnej prípravy pilotov. Cvičenci museli vykonať 20 otáčok vpred alebo vzad bez obrátov okolo zvislej osi za určitú časovú normu. Pomoc inštruktora pri úvodnom rozhodnutí bola povolená. V susednom Česku je cvičenie na tomto zariadení dodnes súčasťou osnov pilotného smeru na Univerzite obrany v Brne. Na leteckých útvaroch je zasa súčasťou skúšok na získanie triedy.

Súčasnosť patrí SPACE CURL 3D

Trenažérom súčasnosti je zariadenie vyvinuté v NASA pred 30 rokmi – SPACE CURL 3D. Umožňuje tréning pohybovej koordinácie v zmysle uhlového a lineárneho zrýchlenia pohybov, slúži na nácvik špirál, rotácií, vrutov. Toto zariadenie by bolo vhodnou univerzálnou náhradou za už vyradené dvojkrúžia a točnice HUP aj v podmienkach OS SR. Našlo by uplatnenie aj u ostatného nelietajúceho personálu. Trojdimenzionálne cvičenie je vhodné aj na funkčnú stabilizáciu chrbtice, keď sa aktivujú hlboké chrbtové svaly. Stabilizácia chrbtice je v súčasnosti považovaná za jeden z najdôležitejších prístupov pri liečbe chronických a opakujúcich sa bolestí chrbta.

Kolotoče

Odolnosť voči kinetóze je možné trénovať a získať aj na kolotočoch, hojdačkách, lunaparkových dráhach, extrémnych výťahoch, nafukovacích guľiach, toboganoch, šmykľavkách a vo virtuálnych kinách. Tieto zariadenia dokážu simulovať podmienky rôznej náročnosti. Ochota ľudí zaplatiť za netradičné pocity na hranici znesiteľnosti motivuje výrobcov vyvíjať zariadenia, za ktoré by sa nehanbili ani v NASA. V niektorých sa dosahujú preťaženia ako v lietadlách počas akrobacie.

Vedenie rezortu obrany avizuje obstaranie nových druhov leteckej techniky pre vzdušné sily OS SR. Obmena sa má týkať všetkých druhov leteckva: vrtuľníkového, taktického aj dopravného. Nech už pôjde o akúkoľvek konkrétnu značku a typ, jedno je isté už teraz. Pôjde o generálne vyspelejšiu a modernejšiu techniku, dosahujúcu vyššie rýchlosti a lepšie manévrovacie schopnosti. Okrem technických záležitostí týkajúcich sa preškoľovania na novú techniku nesmieme podceniť ani špeciálnu telesnú a psychomotorickú pripravenosť lietajúceho personálu.

Text: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa
telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

Víkendové partnerstvo

Vojenské povolanie sa spája s rizikom, pretože vojači sa dostávajú do náročných situácií, ktoré sa neraz znásobujú a ich frekvencia a intenzita narastá. Odpoveďou je nešpecifická reakcia organizmu, ktorá sa po tisícročia nemenila a je súčasťou správania a konania každého človeka bez rozdielu. Paradoxom pritom zostáva, že kým záťaž je špecifická, situácia, na ktorú reagujeme, sa mení, reakcia organizmu je stále rovnaká – prebieha podľa tisícročia zaužívanej odpovedovej schémy a je jedno, či reagujeme na ohrozenie života, alebo na partnerskú hádku. Zmienku o hádke som nepoužil náhodou, chcem poukázať na fenomén, s ktorým sa bežne stretávame u vojakov či zamestnancov dlhodobo plniacich úlohy mimo miesta svojho bydliska. Hovorím o tzv. „vynechávajúcom partnerstve“, čo je označenie pre postupné, dlhodobé prerušovanie rodinných väzieb, spôsobené opakujúcou sa neprítomnosťou vojaka vo vlastnej domácnosti. Príčinny reťazec tohto druhu záťaž sa začína výpadkami muža či ženy z rodiny počas plnenia týždenných pracovných povinností. Tí potom strácajú kontinuitu s každodenným rodinným životom, na čo však rodinní príslušníci neprihliadajú. Po návrate domov rodina komunikuje s príchodiacim tak, akoby z nej vôbec neodišiel a vedel o všetkom, čo sa počas jeho neprítomnosti stalo. Očakávajú sa od neho závažné rozhodnutia a riešenie rodinných záležitostí. Tie potom skracujú, niekedy veľmi podstatným spôsobom čas na odpočinok a opätovné načerpanie síl. Spomínané situácie plodia konflikty, spočiatku malé, neskôr závažnejšie a nezriedka sa končia rozpadom rodiny. Predpokladám, že sa u vás okamžite objavila otázka: Čo s tým? Riešenie je, ale nie je jednoduché. Ak by som dokázal byť dôsledný a neopomenul ani jeden aspekt prinášajúci osôh, tak by mi na to nestačili zobrazené spisy. Čo však zdôrazňujem, je spôsob, akým akúkoľvek situáciu interpretujeme a ako ju hodnotíme. Náš spôsob nazerania, prisudzovanie významu a zmyslu akejkoľvek informácie určuje naše správanie a konanie. A ak sa nám aj niečo nepáči, vždy to môžeme podať adekvátnou formou s využitím asertivity, bez urážania a podceňovania partnera.

Príslušníci 5. čs. streleckého pluku T. G. Masaryka čs. légii v Rusku vítajú generála Štefánika v Jekaterinburgu na uralskom fronte, 8. decembra 1918

Čs. légie v Rusku

V Rusku sa základom čs. légii stala Česká družina, ktorej dobrovoľníci 28. septembra 1914 na Sofijskom námestí v Kyjeve prisahali vernosť svojej zástave. Jej príslušníci v prvých rokoch svetovej vojny plnili náročné a riskantné prieskumné úlohy. Dňom 2. februára 1916 bola Česká družina reorganizovaná na Čs. strelecký pluk, ktorý sa 19. mája v Ivani reorganizoval na Čs. streleckú brigádu (veliteľ plk. Vjačeslav Platonovič Trojanov). V jej zostave boli 1. a 2. čs. strelecký pluk a od 9. apríla 1917 aj 3. čs. strelecký pluk. Koncom júna 1917 bola brigáda v oblasti Zborova, severozápadne od Tarnopoľa, začlenená do 49. armádneho zboru 11. ruskej armády. Jej príslušníci sa vyznamenali 2. júla 1917 v bojoch pri Zborove. K 18. septembru 1917 brigádu reorganizovali na 1. čs. streleckú divíziu Husitskú (veliteľ plk. Nikolaj Petrovič Mamontov) a 9. októbra 1917 spolu s 2. čs. streleckou divíziou, Čs. záložnou brigádou, 1. a 2. delostreleckou brigádou, technickými a tylovými jednotkami vytvorili Čs. zbor v Rusku (veliteľ generál Vladimír Šokorov). Boľševická revolúcia začiatkom novembra 1917 zvrhla dočasnú ruskú vládu. Boľševici uchopili moc, a vo vojne už nehodlali pokračovať. Po uzatvorení separátneho mieru v Brest-Litovsku 3. marca 1918 opustili čs. jednotky Ukrajinu. Podpísaním zmluvy 26. marca 1918 s ruským boľševickým vedením bola čs. légiiam zaručená voľná cesta cez Sibír a Vladivostok do Francúzska, bez záväzku odovzdať väčšinu zbraní. Po neplnení tejto zmluvy sovietskou stranou a prepadaní čs. transportov boľševikmi v máji 1918, čs. legionárske vojsko otvorene vystúpilo proti sovietskej vláde. Jednotky čs. zboru obsadili celú Transsibírsku magistrálu, od Volgy až po Vladivostok. Tým sa začala výnimočná epizóda svetovej vojny. Armáda štátu, ktorý na mape Európy ešte neexistoval, ovládla obrovské územie. Pri reorganizácii velenia čs. jednotiek, na základe rozkazu čs. ministra vojny M. R. Štefánika, bol Čs. zbor k 1. februáru 1919 reorganizovaný na Čs. vojsko na Rusi (veliteľ generál Jan Sýrový), ktoré bolo najmasovejšou zložkou čs. zahraničného vojska v sile 71 310 mužov (5 104 Slovákov – 7,16 percenta). Jeho jednotky sa zapojili do bojov na Sibíri a v Povolží, ktoré trvali až do úplnej evakuácie čs. jednotiek lodnými transportmi z Ruska do vlasti. Bola to zložitá a časovo veľmi náročná úloha, ktorá sa realizovala od februára 1920 lodnými transportmi z ruského Vladivostoku a definitívne sa skončila 30. novembra 1920.

Text: plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD., riaditeľ VHÚ

Foto: VHÚ

Plukovník Ing. Vladimír Svetozár Hurban

Narodil sa 4. apríla 1883 Turčianskom Svätom Martine. V rokoch 1902 – 1907 študoval na technike vo Viedni a v Brne. V roku 1908 bol perzekvovaný za účasť na Björnsonovej protiaponiovskej kampani. V rokoch 1909 – 1914 prednášal

Vladimír Svetozár Hurban v kurzoch Vojenského ústavu pri ruskom štábe Varšavského vojenského okruhu. Po vypuknutí prvej svetovej vojny vstúpil 30. júla 1914 ako dobrovoľník do ruskej armády a vykonával funkciu štábného tlmočníka v Haliči a Prusku. Od leta 1916 pôsobil pri veliteľstve Čs. streleckej brigády čs. légii v Rusku. V októbri 1916 patril v Kyjeve k signatárom programového prejavu slovenskej politickej reprezentácie v Rusku pod názvom Náš cieľ, v ktorom sa venovala veľká pozornosť otázke pomeru a vzájomných vzťahov Slovákov a Čechov. Spolupracoval s Ivanom Markovičom pri tvorbe slovenskej legionárskej tlače v Petrohrade. Od mája 1917 ho zaradili do 3. čs. streleckého pluku Jana Žižku z Trocnova a súčasne bol členom prezidia Odbočky Československej národnej rady v Rusku. V apríli 1918 zabezpečoval vo Vladivostoku prípravu transportu čs. légii z Ruska do Francúzska. Od leta 1918 pôsobil v USA ako vojenský poradca Tomáša Garrique Masaryka. Dňom 1. októbra 1918 bol povýšený do hodnosti plukovníka. Po vzniku Československa zastával do apríla 1921 post čs. vojenského atašé v USA. V roku 1924 vstúpil do služieb ministerstva zahraničných vecí a do roku 1930 bol čs. vyslancom v Egypte. V rokoch 1930 – 1936 pôsobil ako čs. vyslanec vo Švédsku, v Nórsku a Litve, a v rokoch 1937 – 1942 v USA. V čase rozbitia Česko-Slovenska nacistickým Nemeckom v marci 1939 odmietol odovzdať úrad do rúk nemeckého chargé d'affaires Thomsena. Od roku 1943 ako čs. veľvyslanec vo Washingtone viedol celý čs. protifašistický odboj na americkej pôde. Na sklonku druhej svetovej vojny sa dostal do centra politického diania. Spolu s Jánom Papánkom a Ivanom Krnom bol tretím Slovákom v čs. delegácii, ktorá na jar 1945 stála v San Franciscu pri zrode OSN. V roku 1946 sa vrátil do vlasti, v roku 1947 bol penzionovaný. Zomrel 26. októbra 1949 v Prahe. Pochovaný je na Národnom cintoríne v Martine.

Predbehol svoju dobu

Valníkový automobil Praga V3S (vojenský trojtonový špeciál) s výrobným číslom podvozka 9103023 a s výrobným číslom motora 158 347 patrí do zbierkového fondu VHÚ Bratislava – Vojenského historického múzea Piešťany. Automobil bol vyrobený v národnom podniku AVIA, závod Praha – Letňany v roku 1979.

Múzeum automobil získalo bezodplatným prevodom z rezortu obrany v roku 2005. V ozbrojených silách automobil najazdil dovedna 33 676 km. Jeho posledným užívateľom bol vojenský útvar v Nitre.

Zrod „vétriesky“

Praga V3S je dvojstopový, trojnápravový stredný, kolesový, nákladný, terénny automobil s polokapotovanou valníkovou karosériou, so stálym pohonom zadných náprav a s možnosťou zapojenia

náhonu na prednú nápravu. Pohon zabezpečuje vpredu uložený, vzduchom chladený, štvortaktný, vznietový, radový, šesťvalcový motor Tatra 912, s ventilovým rozvodom OHV, s objemom valcov 7 412 cm³ a s výkonom 70 kW. Motor je odvodený z dvanásťvalcového motora Tatra 111. Nosnú časť auta tvorí nitovaný, obdĺžnikový, rebrinový rám, skonštruovaný z oceľových nosníkov. Automobil má tri pevné hnacie nápravy so stálymi redukciami v kolesách, pričom zadné nápravy majú uzávierky diferenciálu. Odpruženie náprav je lisovanými pružinami s gumenými dorazmi. Predná náprava je doplnená hydraulickými pákovými tlmičmi. Praga V3S bol najrozšírenejším automobilom, používaným v čs. armáde. Je určený na prepravu osôb (25) po ceste alebo materiálu do celkovej hmotnosti 5 510 kg a na ťahanie prívesu do hmotnosti 5 500 kg. V ťažkom teréne môže prepravovať náklad do hmotnosti 3 510 kg a ťahať príves do hmotnosti 3 100 kg.

Inšpirácia Studebakerom a ZIS

Vývoj sa začal na začiatku 50. rokov 20. storočia v Škode Mladá Boleslav. Automobilka vyrobila dva prototypy: dvojnápravový V 3T a trojnápravový V 4,5T. Vychádzali z vozidiel triedy N, vyrábaných pred rokom 1950. V priebehu skúšok bol ich ďalší vývoj zastavený. Dvojnápravový trojtonový automobil Tatra 128 mal totiž oveľa lepšie parametre. Ale ani Tatra 128 zavedená do výroby, nespĺňala požiadavky armády. Preto MNO vypracovalo nové požiadavky pre projekt. Mal vychádzať z koncepcie osvedčeného amerického automobilu Studebaker alebo sovietskeho ZIS. V automobile mal byť použitý vzduchom chladený motor Tatra, pohotovostná hmotnosť automobilu nemala presiahnuť 5 100 kg a prototypová dokumentácia mala byť spracovaná do štyroch mesiacov od začatia vývoja. Sústredili konštruktérov z podnikov Tatra, Praga, Škoda a ÚVMV Praha do Automobilových závodov Klementa Gottwalda Praha.

Šibeníčný termín

V auguste 1951 bol schválený konečný projekt nového automobilu. V septembri 1951 konštruktéri odovzdali výkresy do prototypovej dielne. Prvý prototyp V3S bol dokončený 18. februára 1952. Boli vyrobené tri prototypy. Vo vojenskom priestore Brdy absolvovali až do apríla 1953 skúšky. V ich priebehu bol pôvodný, päťvalcový motor nahradený šesťvalcovým motorom. Skúšky boli úspešné a automobil bol schválený do sériovej výroby v Automobilových závodoch Klementa Gottwalda Praha a zavedený do výzbroje armády. V pražskom závode sériová výroba pokračovala do roku 1961. Od roku 1961 bola výroba presťahovaná do závodu AVIA Praha – Letňany, kde ukončili leteckú výrobu. V osemdesiatych rokoch bola výroba presťahovaná do Bratislavských automobilových závodov. Tam ich vyrábali až do roku 1991. V Bratislave vznikli aj modernizované verzie Praga V3S M1 a V3S M2. Od roku 1953 do roku 1991 bolo vyrobených 129 352 automobilov Praga V3S, veľkého počtu špeciálov a modifikácií s rozličnými nadstavbami. Okrem čs. armády sa automobil Praga V3S rýchlo rozšíril aj v civilnom sektore, najmä v poľnohospodárstve, lesníctve a stavebníctve. Múzeum v Piešťanoch má vo svojej zbierke 36 automobilov Praga V3S v tridsiatich modifikáciách. V expozícii múzea sú vystavené štyri špeciály.

Text a foto: Miroslav Mihálik, VHÚ-VHM Piešťany

Hlavné technické údaje:

Dĺžka	6,610 m
Šírka	2,320 m
Výška maximálna cez plachtu	2,970 m
Svetlá výška	0,400
Rázvor	3,580 m
Rozchod predných kolies	1,870 m
Rozchod zadných kolies	1,755 m
Brodivosť	0,800 m
Motor vznietový	T 912
Výkon motora	70 kW
Hmotnosť celková - cesta	11 060 kg
Hmotnosť užitočná - cesta	5 510 kg
Hmotnosť užitočná - terén	3 510 kg
Rýchlosť na ceste maximálna do	60 km.h ⁻¹
Dojazd	600 km
Spotreba paliva	32 litrov

Praga V3S zo zbierok VHÚ - VHM Piešťany